

Grupa GE Money Bank S.A.

Raport Ryzyka 2008

SPIS TREŚCI:

WSTĘP.....	3
1. Cele i zasady polityki zarządzania ryzykiem.....	4
2. Informacje z zakresu stosowania norm ostrożnościowych.....	20
3. Informacje dotyczące funduszy własnych.	21
4. Informacje z zakresu przestrzegania wymogów kapitałowych, o których mowa w art. 128 ustawy - Prawo bankowe.	23
5. Informacje z zakresu ryzyka kredytowego i ryzyka rozmycia.....	32
6. Informacje z zakresu ryzyka kredytowego kontrahenta.....	39
7. Informacje z zakresu stosowania metody standardowej do wyliczania kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem.....	41
8. Informacje z zakresu obliczania kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem metodą wewnętrznych ratingów.	43
9. Informacje w zakresie stosowania w wyliczaniu wymogów kapitałowych metody wartości zagrożonej.....	43
10. Informacje w zakresie ryzyka operacyjnego.	43
11. Informacje w zakresie ekspozycji kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym.....	43
12. Informacje w zakresie narażenia na ryzyko stopy procentowej pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego.....	45
13. Informacje w zakresie obliczania wymogów kapitałowych na kwoty ekspozycji sekurytyzacyjnych ważone ryzykiem.	48
14. Informacje dotyczące ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów.	48
15. Informacje dotyczące stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego.....	48
16. Informacje dotyczące metody zaawansowanego pomiaru ryzyka operacyjnego...50	

WSTĘP

Dzień 31 grudnia 2007r. stanowił początek obowiązywania tzw. III Filaru Nowej Umowy Kapitałowej. Filar III, czyli „Dyscyplina Rynkowa”, zobowiązuje instytucje kredytowe do ogłaszania informacji o ich profilu ryzyka, sposobie zarządzania tymże ryzykiem oraz poziomie kapitału utrzymywanego na pokrycie ryzyk występujących w prowadzonej przez nie działalności. Przejrzyste i jednolite reguły, jawność poziomu prawdopodobieństwa narażenia instytucji kredytowych na występujące w ich działalności rodzaje ryzyka, jawność stosowanych technik ich ograniczania, jak również wykorzystywanych metod zarządzania poszczególnymi ryzykami mają doprowadzić do osiągnięcia przejrzystości oraz dyscypliny rynkowej. Ma to zapewnić stan uczciwej konkurencji między poszczególnymi bankami w całym sektorze.

W roku kalendarzowym 2008 GE Money Bank S.A. stał się unijną instytucją dominującą w rozumieniu uchwały nr 6/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007r. w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu, dlatego też niniejszy raport jest pierwszym raportem skonsolidowanym, który obejmuje GE Money Bank S.A. (podmiot dominujący) oraz następujące podmioty zależne:

- a) HoldCo 77 B.V. z siedzibą w Amsterdamie, Holandia;
- b) Grupa Banku BPH S.A., na którą składają się:
  - Bank BPH S.A.;
  - BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o.;
  - BPH Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.

Niniejszy dokument stanowi wypełnienie postanowień §8 znowelizowanych Zasad Polityki Informacyjnej GE Money Banku S.A., wprowadzonych Zarządzeniem Prezesa Zarządu GE Money Bank S.A. z dnia 16 lipca 2009r., dotyczących zakresu ogłaszanych przez Bank informacji o charakterze jakościowym i ilościowym przedstawiających podejście Banku do zarządzania ryzykiem.

Ileokroć w niniejszym dokumencie użyte zostały niżej wymienione pojęcia, należy przez nie rozumieć:

Uchwała w sprawie adekwatności kapitałowej - uchwała nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. „w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, w tym zakresu i warunków stosowania metod statystycznych oraz zakresu informacji załączanych do wniosków o wydanie zgody na ich stosowanie, zasad i warunków uwzględniania umów przelewu wierzytelności, umów o subpartycypację, umów o kredytowy instrument pochodny oraz innych umów niż umowy przelewu wierzytelności i umowy o subpartycypację, na potrzeby wyznaczania wymogów kapitałowych, warunków, zakresu i sposobu korzystania z ocen, nadawanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej oraz agencje kredytów eksportowych, sposobu i szczegółowych zasad obliczania współczynnika wypłacalności banku, zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu wymogów kapitałowych i współczynnika wypłacalności oraz określenia 1 dodatkowych pozycji bilansu banku ujmowanych łącznie z funduszami własnymi w rachunku adekwatności kapitałowej oraz zakresu, sposobu i warunków ich wyznaczania”.

Uchwała w sprawie funduszy własnych banków - uchwała nr 2/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie innych pomniejszych funduszy podstawowych, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy podstawowych banku, innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy uzupełniających banku, pomniejszych funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy uzupełniających banku oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu funduszy własnych.

1. Cele i zasady polityki zarządzania ryzykiem.

1.1 Struktura zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej GE Money Bank S.A.

Zrozumienie ryzyk i transparentność rozmiarów podejmowanych ryzyk są kluczowymi elementami strategii biznesowej Grupy Kapitałowej GE Money Bank S.A. (dalej jako „Grupa”), jak również jego ambicji bycia solidnym partnerem dla swoich klientów oraz innych podmiotów współpracujących z Grupą. Dlatego też zarządzanie ryzykiem bankowym jest jednym z podstawowych działań składających się na całość procesów zarządzania podejmowanych przez Zarząd Grupy, a ich efektywność ma kluczowe znaczenie dla poziomu rentowności kapitału zainwestowanego przez właściciela oraz zachowania stabilności finansowej w długiej perspektywie.

Kluczowym elementem w procesie zarządzania ryzykiem w Grupie jest System Zarządzania Ryzykiem, rozumiany jako zbiór reguł i mechanizmów normujących procesy decyzyjne i kontrolne dotyczące identyfikacji, pomiaru oraz monitorowania ryzyka występującego w działalności Grupy. Zgodnie z przyjętymi w Grupie zasadami ładu korporacyjnego za opracowanie, funkcjonowanie i rozwój systemu zarządzania ryzykiem odpowiedzialny jest Zarząd Grupy. Zapewnia on w szczególności, aby system zarządzania ryzykiem funkcjonował w sposób spójny i efektywny oraz oparty był o pełną i przejrzystą dokumentację, tzn. aby działał na podstawie wewnętrznych strategii, polityk, procedur i instrukcji opracowanych w formie pisemnej i zatwierdzonych przez właściwe organy Grupy, w szczególności Zarząd Grupy lub specjalne komitety powołane przez Zarząd Grupy.

1.1.1 GE Money Bank S.A.

1.1.1.1 Podstawowe zasady

GE Money Bank S.A. definiuje ryzyko jako :

„prawdopodobieństwo poniesienia straty związane z podjęciem określonej decyzji biznesowej. Ryzyko stanowi miarę niepewności dochodów, oczekiwanych w przyszłości jako efekt określonej inwestycji kapitału”.

W celu skoncentrowania działalności Banku w zakresie zarządzania ryzykiem na obszarach najbardziej znaczących Bank wprowadził pojęcie ‘ryzyka istotnego’, poprzez które rozumie:

„każde ryzyko dla bieżących bądź przyszłych zysków, aktywów netto lub przepływów pieniężnych Banku, które ma lub może mieć znaczący wpływ na prowadzoną przez Bank działalność, jego reputację, stopę zwrotu, zyskowność lub aktywa netto, ze względu na swe rozmiary lub częstotliwość występowania lub obydwu z tych powodów”

Zarządzanie ryzykiem jest jednym z podstawowych działań składających się na całość procesów zarządzania podejmowanych przez Zarząd Banku lub przez odpowiednie komórki organizacyjne Banku z mocy uprawnień nadanych przez Zarząd. Odbywa się ono w sposób zapewniający realizację celów strategii biznesowej Banku, będąc zarazem zgodne z zasadami ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem. Poziom złożoności systemu zarządzania ryzykiem jest przez Bank regularnie dostosowywany do wielkości i stopnia skomplikowania prowadzonej działalności oraz odzwierciedla strukturę ryzyka w Banku. Ponadto z uwagi na rolę zarządzania ryzykiem w osiągnięciu celów strategicznych Banku, Zarząd Banku formułuje założenia strategii zarządzania ryzykiem, która stanowi zbiór ogólnych zasad, założeń, definicji opisujących system zarządzania ryzykiem, profil ryzyka Banku oraz przyjęte w Banku podejście do zarządzania poszczególnymi ryzykami bankowymi.

1.1.1.2 Odpowiedzialność

Do podmiotów uczestniczących w procesie zarządzania ryzykiem w GE Money Banku S.A. zalicza się:

- Radę Nadzorczą;
- Zarząd Banku;
- Komitet Zarządzania Ryzykiem;
- Pion Zarządzania Ryzykiem;

- Departament Prawny i Compliance;
- Biuro Operacji Finansowych.

Celem współpracy pomiędzy wyżej wymienionymi podmiotami jest zapewnienie efektywnego zarządzania ryzykiem, na jakie narażony jest Bank, a tym samym zachowanie ciągłości realizacji funkcji istotnych dla Banku. W szczególności do zadań poszczególnych podmiotów należy:

Rada Nadzorcza Banku zatwierdza strategię oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, jak również sprawuje nadzór nad spójnością i zgodnością strategii zarządzania ryzykiem ze strategią funkcjonowania i planem finansowym Banku oraz nad działaniami Zarządu w zakresie sprawowania kontroli nad procesem zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku przekazuje Radzie Nadzorczej okresową informację opisującą w sposób czytelny i przejrzysty poziom ekspozycji Banku na ryzyko. Zarząd Banku zapewnia opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację pisemnych polityk i procedur z zakresu zarządzania ryzykiem w działalności Banku oraz odpowiada za regularną weryfikację polityk i procedur w celu dostosowania ich do zmian profilu ryzyka Banku oraz otoczenia zewnętrznego, w którym Bank działa. Zarząd zapewnia i sprawuje nadzór nad efektywnością procesu zarządzania ryzykiem w Banku.

Komitet Zarządzania Ryzykiem wraz z podległymi mu Komitetami tzw. drugiego i trzeciego poziomu prowadzi nadzór nad bieżącym funkcjonowaniem systemu zarządzania ryzykiem. Jest on odpowiedzialny za kontrolowanie poziomu tego ryzyka, w tym poziomu dopasowania istniejących struktur, procedur i wykorzystywanych instrumentów do profilu i skali ryzyka ponoszonego przez Bank.

Pion Zarządzania Ryzykiem kształtuje cele i narzędzia polityki zarządzania ryzykiem kredytowym oraz ryzykiem operacyjnym. Bada wpływ i analizuje ryzyko za pomocą wcześniej przygotowanej i zatwierdzonej metodologii, jak również generuje raporty z działalności, które przedstawiane są członkom Komitetu Zarządzania Ryzykiem i odpowiednim, podległym mu Komitetem. Organizuje również działania jednostek Banku zapewniających zgodność polityki zarządzania ryzykiem Banku z wymogami instytucji nadzoru bankowego i innymi instytucjami nadzorczymi w skali krajowej i międzynarodowej oraz współpracuje z Departamentem Prawnym i Compliance w tym zakresie.

Departament Prawny i Compliance odpowiada za bieżącą analizę ryzyka prawnego oraz działania prowadzące do minimalizowania tego typu ryzyka, opiniuje projekty aktów prawnych i umów zawieranych przez Bank, wydaje opinie i udziela porady prawne oraz wyjaśnienia w zakresie stosowania prawa, a także udziela jednostkom organizacyjnym Banku informacji w zakresie obowiązujących przepisów prawa związanych z działalnością Banku i obowiązkach z nich wynikających. Biuro Compliance w ramach Departamentu Prawnego i Compliance odpowiada za bieżącą analizę ryzyka braku zgodności oraz ryzyka reputacji zidentyfikowanego w działaniach Banku, monitoruje procesy operacyjne Banku w zakresie przestrzegania wymogów regulacji wewnętrznych i zewnętrznych. Departament przedstawia informacje dotyczącą minimalizowania i unikania wystąpienia ryzyka braku zgodności odpowiednim Komitetem, w szczególności Komitetowi Ryzyka Braku Zgodności.

Biuro Operacji Finansowych kształtuje narzędzia procesu zarządzania ryzykiem walutowym, ryzykiem płynności oraz ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej, monitoruje poziom ekspozycji Banku z tytułu wyżej wymienionych ryzyk, jak również generuje raporty z działalności, które przedstawiane są członkom Komitetu Zarządzania Ryzykiem i odpowiednim, podległym mu Komitetem, w szczególności Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami.

W procesie zarządzania ryzykiem i kapitałem istotną rolę odgrywa również audyt wewnętrzny. W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, którego procedury i mechanizmy działania podlegają przeglądowi i ocenie dokonywanej przez Departament Audytu Wewnętrznego. Departament Audytu Wewnętrznego bada również stopień zgodności realizowanych działań z przyjętą polityką zarządzania ryzykiem oraz adekwatność procedur i stosowanych metod do profilu i skali ryzyka, na jakie narażony jest Bank.

1.1.1.3 Główne rodzaje ryzyka

Bank identyfikuje oraz klasyfikuje następujące rodzaje ryzyka:

- ryzyko kredytowe;

- ryzyko operacyjne;
- ryzyko rynkowe;
- ryzyko płynności;
- ryzyka trudnomierzalne.

1.1.2 Bank BPH S.A.

1.1.2.1 Podstawowe zasady

Proces zarządzania ryzykiem w Banku BPH S.A. opiera się na następujących podstawowych zasadach:

- odpowiedzialność – kadra kierownicza i pracownicy muszą rozumieć ryzyko i są za nie odpowiedzialni w ramach swoich obowiązków;
- zaangażowanie kierownictwa – Zarząd i Rada Nadzorcza są aktywnie zaangażowani w zarządzanie ryzykiem;
- równoważenie i rentowność – proces zarządzania ryzykiem promuje podejmowanie racjonalnych decyzji biznesowych opartych o zasadę równoważenia ryzyka i rentowności;
- ostrożność – w przypadku niejasnej sytuacji w zakresie podejmowania ryzyka lub wątpliwości w zakresie metodyki obowiązuje zasada ostrożności;
- zgodność z przepisami – wszelkie działania Banku muszą być zgodne z wymogami nadzorczymi i regulacjami wewnętrznymi;
- nowe produkty – wprowadzenie nowych linii biznesowych lub produktów jest każdorazowo poprzedzone analizą ryzyka związanego z daną działalnością.

Proces zarządzania ryzykiem jest oparty na pisemnych procedurach, w których określono jednostki organizacyjne i osoby odpowiedzialne za poszczególne etapy tego procesu oraz zakres ich zadań i obowiązków.

1.1.2.2 Odpowiedzialność

Zarząd Banku BPH S.A. określa politykę ryzyka i przyjmuje zasadę kontroli i zarządzania ryzykiem, określa politykę ustanawiania limitów dla odpowiednich rodzajów ryzyka, a także procedury kontroli ryzyka.

Wykonując te zadania Zarząd Banku wspierany jest przez poszczególne komitety oraz niezależne jednostki kontroli i zarządzania ryzykiem. Nadrzędną funkcję w zakresie wsparcia Zarządu w zapewnieniu wysokiej efektywności zarządzania ryzykiem pełni Chief Risk Officer (CRO), który w sposób kompleksowy nadzoruje zarządzanie ryzykiem kredytowym, rynkowym, płynności i operacyjnym Banku. Pozycja CRO w strukturze organizacyjnej Banku oraz zakres kompetencji – gwarantują niezależność oraz zapewniają, że zarządzanie ryzykiem jest kluczowym elementem wszelkich decyzji biznesowych.

Komitet Aktywów i Pasywów (ALCO) Banku BPH S.A. jest odpowiedzialny za zarządzanie pozycjami struktury bilansowej oraz kontroluje ryzyko rynkowe wynikające z księgi handlowej. Ryzyko kredytowe oceniane jest przez komitety kredytowe na różnych szczeblach decyzyjnych w Banku. Dodatkowo funkcjonuje Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego.

1.1.2.3 Główne rodzaje ryzyka

W celu monitoringu, kontroli i zarządzania ryzykiem Bank BPH S.A. definiuje procesy w szczególności dla następujących kategorii ryzyka:

- ryzyko rynkowe (walutowe, stopy procentowej i cen akcji);
- ryzyko płynności;
- ryzyko kredytowe;
- ryzyko operacyjne.

1.2 Proces zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej GE Money Bank S.A.

1.2.1 Ryzyko kredytowe

1.2.1.1 GE Money Bank S.A.

1.2.1.1.1 Definicja

Poprzez ryzyko kredytowe Bank rozumie ryzyko całkowitej lub częściowej straty w przypadku niespłacenia przez kredytobiorcę zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami i innymi opłatami w terminie wynikającym z wcześniej zawartej umowy. W ramach ryzyka kredytowego Bank wyróżnia:

- ryzyko pojedynczego kredytu – dotyczące indywidualnej umowy kredytowej;
- łączne ryzyko z tytułu działalności kredytowej – skumulowane ryzyko pojedynczych kredytów, którego wielkość zależy również od korelacji pomiędzy pojedynczymi kredytami;
- ryzyko koncentracji – ryzyko straty powstałe z powodu powiązania lub pozytywnej korelacji pomiędzy ekspozycjami;
- ryzyko wartości rezydualnej – ryzyko wynikające z niemożności zrealizowania przez Bank wartości przyjętych zabezpieczeń kredytów, w wyniku spadku ich cen, w sytuacji masowych problemów wywiązywania się ze swoich zobowiązań przez klientów Banku.

1.2.1.1.2 Ogólne zasady zarządzania ryzykiem kredytowym

Polityką Banku jest optymalizacja ryzyka kredytowego poprzez zachowywanie w swoich działaniach zarządczych odpowiedniego balansu pomiędzy dążeniem do obniżania poziomu strat i utrzymywaniem wysokiej jakości portfela kredytowego a jego rentownością i stabilnym wzrostem. Bank zarządza ryzykiem kredytowym na różnych poziomach wyodrębnianych ekspozycji, w okresie całego życia produktu kredytowego i trwania relacji z klientem oraz w ramach szeregu wypracowanych procesów zarządczych i kontrolnych.

1.2.1.1.3 Monitoring ryzyka kredytowego

Podstawowym narzędziem monitorowania ryzyka kredytowego w Banku jest comiesięczny proces PQR (ang. Portfolio Quality Review), w ramach którego powstają raporty (dalej jako PQR) zawierające zestaw miar, za pomocą których Bank monitoruje jakość akcji kredytowej i portfela w poszczególnych liniach produktowych. Proces PQR obrazuje stan portfela kredytowego w podziale produktowym.

Celem procesu PQR jest analiza jakości portfela kredytowego pod względem terminowości wywiązywania się klientów z zobowiązań w stosunku do Banku, a w szczególności:

- kontrola bieżących wyników i oceny poziomu realizacji przyjętych planów operacyjnych;
- analiza trendów szkodowości produktów;
- ocena adekwatności poziomu rezerw (jako kryterium adekwatności przyjmuje się prognozowany poziom strat kredytowych);
- badanie wpływu procesów operacyjnych Banku na jakość portfela;
- badanie wpływu podmiotów współpracujących z Bankiem na jakość portfela;
- planowanie działań w zakresie poprawy dochodowości;
- zgłaszanie propozycji zmian warunków udzielania kredytów;
- w przypadku kredytów dla przedsiębiorców przedmiotem przeglądu jest klasyfikacja zaangażowań Banku według poszczególnych grup ryzyka, przy czym poza monitorowaniem terminowości spłat Bank monitoruje sytuację finansową klienta.

Wyniki przeglądu portfela prezentowane są Komitetowi Zarządzania Ryzykiem

1.2.1.1.4 Decyzje kredytowe

W procesie podejmowania decyzji kredytowych Bank wprowadza i rozwija narzędzia weryfikacji pozwalające na kompleksową ocenę ryzyka związanego z określoną transakcją. Bank gromadzi i przetwarza wszystkie dozwolone prawem informacje o kliencie i jego historii kredytowej ze źródeł wewnętrznych i zewnętrznych w celu dokonywania odpowiednich analiz ryzyka. Bank wykorzystuje zaawansowane systemy informatyczne pozwalające na automatyzację procesu weryfikacji, jego elastyczność oraz kontrolę użytych narzędzi i poszczególnych etapów cząstkowych. Szybkość i sprawność działania Banku w kontakcie z klientem stanowi jeden z kluczowych elementów uzyskiwania przewagi konkurencyjnej.

1.2.1.1.5 Zarządzanie ekspozycją na poziomie portfela kredytowego

Bank stosuje ostrożnościowe podejście do wyceny aktywów kredytowych i obliczania wyniku finansowego. W tym celu dokonywany jest cykliczny proces przeglądu i oceny jakości portfela kredytowego pod kątem tworzenia rezerw celowych. Dodatkowo w celu całościowego pomiaru ryzyka kredytowego Bank buduje i rozwija portfelowe modele oceny ryzyka, w tym: model kapitału ekonomicznego, modele rezerw oraz modele planistyczne. Decyzje o charakterze strategicznym wspomagane są przez strukturalny model oceny ryzyka kredytowego, na podstawie którego Bank przeprowadza cykliczne testy warunków skrajnych, które obejmują zarówno proste analizy wrażliwości jak i statystyczne modele badające rozkłady strat przy założonych scenariuszach kształtowania się wybranych zmiennych objętych danym modelem.

1.2.1.1.6 Techniki redukcji ryzyka kredytowego i ryzyko rezydualne

Bank stosuje standardowe techniki redukcji ryzyka kredytowego w postaci umów ubezpieczeniowych oraz zabezpieczeń o charakterze majątkowym, w szczególności:

- ubezpieczenia niskiego wkładu własnego dla kredytów hipotecznych;
- ubezpieczenia należności do czasu ustanowienia hipoteki na nieruchomości;
- hipoteki (kaucyjne i zwykłe);
- cesję praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości będącej zabezpieczeniem;
- zastaw rejestrowy oraz cesję praw z umowy ubezpieczeniowej (AC) dla kredytów na finansowanie zakupu pojazdu.

Bank zarządza ryzykiem rezydualnym, które powstaje w wyniku stosowania technik redukcji ryzyka w sposób proceduralny, tzn. poprzez wdrażanie efektywnych procedur operacyjnych oraz ich procesów kontrolnych, które zapewniają m.in.:

- obligatoryjność stosowania zabezpieczeń dla wybranych produktów kredytowych;
- zawieranie umów ubezpieczeniowych z renomowanym zakładem ubezpieczeń;
- tzw. pewność prawną przyjmowanych zabezpieczeń;
- sprawną obsługę prawną w procesie egzekucji zabezpieczeń;
- zlecenie wycen nieruchomości wiarygodnym rzeczoznawcom majątkowym;
- stosowanie zasad ostrożnej wyceny nieruchomości w przypadku wycen wewnętrznych;
- stosowanie wycen kontrolnych.

1.2.1.2 Bank BPH S.A.

1.2.1.2.1 Czynniki generujące ryzyko kredytowe

Bank BPH S.A., udzielając kredytów, pożyczek i gwarancji, jak również rozwijając inne formy finansowania narażony jest na ryzyko, że udzielony kredyt bądź inna forma zaangażowania Banku nie zostaną spłacone bądź rozliczone przez kredytobiorcę w umówionym terminie. Ryzyko to występuje zawsze, niezależnie od formy finansowania. Głównym źródłem tego ryzyka jest brak zdolności klienta do wywiązania się ze swoich zobowiązań wobec Banku, spowodowany pogorszeniem się jego sytuacji finansowej.

1.2.1.2.2 Ogólne zasady zarządzania ryzykiem kredytowym

Budując elastyczną i dostosowaną do potrzeb klientów ofertę produktów kredytowych i kierując się potrzebą ograniczania ryzyka kredytowego, Bank rozwija system zarządzania tym ryzykiem. Podstawowym celem Banku w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest zapewnienie wysokiej jakości portfela kredytowego oraz minimalizacja ryzyka poniesienia strat przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniej dochodowości operacji kredytowych i alokacji kapitału w najbardziej ekonomiczny sposób. Aby zrealizować ten cel, Bank stosuje metody zarządzania ryzykiem kredytowym, które są systematycznie weryfikowane i rozwijane. Struktura i organizacja procesu kredytowego oraz procedury i narzędzia identyfikacji, pomiaru i kontroli ryzyka kredytowego, zarówno na poziomie pojedynczego zaangażowania, jak i portfela są dostosowane do wymogów określonych w obowiązujących uchwałach i rekomendacjach nadzorczych.

1.2.1.2.3 Odpowiedzialność w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym

Zarząd Banku określa strategię i zasady zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku oraz polityki i procedury kluczowe dla zarządzania ryzykiem kredytowym (system kompetencji kredytowych, modele ratingowe, modele i procesy wyceny ekspozycji kredytowych). Rada Nadzorcza, do której zadań należy m.in. nadzór nad ryzykiem portfela Banku, akceptuje te zasady. Odpowiedzialność za wdrożenie i funkcjonowanie

kompleksowego systemu zasad zarządzania ryzykiem spoczywa na CRO (Chief Risk Officer), sprawującym kontrolę nad ryzykiem kredytowym, rynkowym i operacyjnym Banku. CRO odpowiada również za operacyjne zarządzanie ryzykiem kredytowym, w związku z tym – by uniknąć konfliktu interesów - nie posiada indywidualnych kompetencji kredytowych.

1.2.1.2.4 Monitoring ryzyka kredytowego

W Banku BPH S.A. ryzyko kredytowe jest monitorowane, kwantyfikowane i raportowane w regularnym cyklicznym procesie, którego głównym elementem jest system klasyfikacji, składający się z odpowiednich procedur i narzędzi, tj. systemu ratingowego, systemu wczesnej identyfikacji ryzyka, mechanizmu (zasady i proces) intensywnego monitoringu oraz mechanizmu identyfikacji i oznaczania zdarzeń niewykonania zobowiązań.

Podstawową ocenę ryzyka kredytowego wspierają systemy ratingowe i scoringowe, które oprócz szerokiego zastosowania w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, są istotną częścią systemu raportowania w Banku. Monitoring, raportowanie, z uwzględnieniem jakości portfela detalicznego, w zakresie ekspozycji wobec klientów z segmentu Osób Fizycznych i Małych i Średnich Przedsiębiorstw odbywa się w oparciu o System Informacji Zarządczej, zawierający szereg wbudowanych, standardowych szczegółowych raportów i analiz przygotowywanych w cyklu miesięcznym. Wyniki Systemu Informacji Zarządczej są podstawą do formułowania efektywnej metodyki oceny ryzyka kredytowego klientów detalicznych, mają wpływ na sposób konstrukcji poszczególnych produktów i stanowią kluczowy element procesu decyzyjnego w zakresie wdrażania kolejnych kampanii sprzedażowych. Na podstawie tych samych wyników przygotowywane są (w cyklu kwartalnym) informacje dla Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

Portfel segmentu korporacyjnego, podlega bardziej zindywidualizowanemu podejściu, gdzie oprócz podstawowych danych dotyczących jakości, raportowaniu podlegają wszelkie koncentracje zaangażowań, w tym w zakresie przestrzegania limitów koncentracji zaangażowań wynikających z Prawa bankowego, wewnętrznych limitów kredytowych ustanowionych w celu dywersyfikacji portfela i ograniczenia koncentracji ryzyka kredytowego, zaangażowania Banku w finansowanie poszczególnych branż, typów zabezpieczeń, grup klientów, rodzajów transakcji, walut, regionów geograficznych, itd. Raporty dotyczące koncentracji portfela sporządzane są nie rzadziej niż w okresach kwartalnych i przedstawiane Zarządowi Banku oraz Komitetowi Kredytowemu Banku.

System informacji zarządczej dla transakcji skarbowych obciążonymi ryzykiem kredytowym oparty jest na następujących raportach:

- tygodniowy raport przedstawiający wycenę zawartych transakcji pochodnych zawartych z klientami niebankowymi oraz ich wpływ na przyznany limit skarbowy;
- miesięczny raport dotyczący pozycji ryzyka Banku w operacjach z bankami-kontrahentami, przedstawiający wykaz kontrahentów pogrupowanych w grupy kapitałowe, przyznane im limity oraz ich wykorzystanie na koniec miesiąca;
- dzienny raport z wykorzystania limitów skarbowych dla kontrahentów bankowych oraz ewentualnie przekroczeń limitów;
- dzienny raport z wykorzystania limitów skarbowych dla kontrahentów niebankowych oraz raport z wykorzystania limitu powyżej 75%;
- dwutygodniowy raport przedstawiający symulację ekspozycji rynkowej kontrahenta;
- miesięczny raport z wykorzystania limitów krajów;

1.2.1.2.5 Ocena ryzyka kredytowego, system ratingowy/ scoringowy

Przed udzieleniem kredytu Bank ocenia zdolność kredytową klienta analizując jego dane finansowe oraz - w przypadku klientów zaciągających kredyty na cele gospodarcze - informacje jakościowe dotyczące jego pozycji rynkowej, struktury organizacyjnej i własnościowej, charakterystyki sektora, w którym działa, itp. Bank ocenia również cel i ekonomiczne uzasadnienie kredytu. Ocenę ryzyka kredytowego wspierają systemy ratingowe i scoringowe wykorzystujące dane dotyczące klienta. Systemy te – ich zasady, modele i platforma informatyczna są definiowane, budowane i nadzorowane przez wyspecjalizowaną jednostkę Pionu Zarządzania Ryzykiem. Obowiązująca w Banku 27- stopniowa skala ratingowa, skalibrowana w oparciu o analizy statystyczne zdarzeń niewykonania zobowiązań (ang. default) w portfelu Banku,

umożliwia porównanie pojedynczych ekspozycji oraz sub-portfeli zarówno wewnątrz Banku, jak i ze źródłami (ratingami) zewnętrznymi.

Systemy ratingowe/ scoringowe mają szerokie zastosowanie w zarządzaniu ryzykiem kredytowym i są istotną częścią systemu raportowania w Banku. Ocena ratingowa jest ważnym parametrem systemu kompetencji kredytowych.

1.2.1.2.6 Podejmowanie decyzji kredytowych

Decyzje kredytowe podejmowane są w oparciu o zasadę „dwóch par oczu”; decyzja kredytowa podejmowana jest przez co najmniej dwie osoby posiadające indywidualny limit kompetencji, przy czym decydujący głos należy do przedstawicieli Pionu Zarządzania Ryzykiem.

Kryterium wyznaczającym szczebel kompetencyjny podejmujący decyzję kredytową jest kwota łącznego zaangażowania Banku wobec klienta/ grupy powiązanej, profil ryzyka klienta i finansowej transakcji oraz poziom tzw. ekspozycji niezabezpieczonej (nie pokrytej materialną wartością zabezpieczenia, określoną zgodnie z wewnętrznymi zasadami wyceny zabezpieczeń).

Decyzje dotyczące zaangażowań w wyższych kwotach, zaangażowań długoterminowych, wybranych rodzajów transakcji bądź segmentów klientów podejmowane są na poziomie Centrali Banku.

1.2.1.2.7 Ograniczanie ryzyka kredytowego

Bank udziela kredytów klientom posiadającym zdolność kredytową – wysokość kredytu oraz warunki jego spłaty dostosowane są do potrzeb i możliwości klienta, weryfikowanych zgodnie z obowiązującymi w Banku standardami i metodykami, z wykorzystaniem dedykowanych narzędzi. Ustanowienie zabezpieczenia ma na celu ograniczenie potencjalnej straty związanej z brakiem spłaty kredytu w przypadku pogorszenia się sytuacji kredytobiorcy i wystąpienia zdarzenia default. Bank stosuje i przyjmuje wszelkie dopuszczalne formy prawne zabezpieczeń oraz różnorodne, przedstawiane jako zabezpieczenie, składniki majątkowe. Wymagane zabezpieczenia określane są zarówno w standardach kredytowania w przypadku produktów masowych, typu „consumer finance”, jak i określane indywidualnie w przypadku finansowania przedsiębiorców/ firm. Decydując o zabezpieczeniu konkretnej transakcji Bank bierze pod uwagę poziom i profil ryzyka klienta oraz ryzyka związanego z tą transakcją (kwota, okres finansowania, struktura transakcji i relacji klienta z Bankiem). Ustanowione zabezpieczenia muszą być adekwatne do poziomu ponoszonego przez Bank ryzyka.

Katalog zabezpieczeń akceptowanych przez Bank obejmuje:

- a) zabezpieczenia osobiste takie jak: gwarancje, poręczenia, awale udzielone przez podmioty o dobrej sytuacji ekonomiczno-finansowej, weksle własne kredytobiorcy, zlecenia udzielenia kredytu, oświadczenia patronackie, przystąpienia do długu, ubezpieczenia kredytu;
- b) zabezpieczenia rzeczowe:
  - zabezpieczenia finansowe - ustanawiane na środkach pieniężnych lub papierach wartościowych (obligacje, bony skarbowe, bony komercyjne, jednostki uczestnictwa, certyfikaty inwestycyjne, certyfikaty depozytowe, akcje) w formie kaucji, blokady rachunku bankowego bądź rachunku papierów wartościowych, zastawu rejestrowego/ kodeksowego/ finansowego, przewłaszczenia;
  - na nieruchomości – hipoteki;
  - na aktywach rzeczowych - ustanawiane w formie zastawu rejestrowego/przewłaszczenia;
  - na wierzytelnościach – ustanawiane w formie cesji wierzytelności.

Bank, w celu ograniczenia specyficznych ryzyk transakcji, bądź wynikających ze zmian sytuacji kredytobiorcy, stosuje również w zawieranych umowach szereg klauzul specjalnych o charakterze ochronnym i/lub finansowym, zgodnie z obowiązującym w Banku standardem, opracowanym i podlegającym ścisłej weryfikacji przez Pion Zarządzania Ryzykiem i służby prawne Banku.

Bank stworzył i rozwija spójny system zarządzania zabezpieczeniami kredytów, obejmujący procedury ustanawiania zabezpieczeń, standardowe wzory dokumentacji prawnej, wewnętrzne zasady wyceny zabezpieczeń, zasady rejestracji w dedykowanym module systemu operacyjnego Banku, a także monitoring ich wartości i pewności prawnej oraz kryteria uznawania zabezpieczeń w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe.

1.2.1.2.8 Zarządzanie koncentracją

Niezależnie od przestrzegania limitów koncentracji zaangażowań wynikających z Prawa bankowego Bank ustala wewnętrzne limity kredytowe w celu dywersyfikacji portfela i ograniczenia koncentracji ryzyka kredytowego. Limity te dotyczą w szczególności zaangażowania Banku w finansowanie poszczególnych branż oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie. Generalnie w segmencie klientów korporacyjnych zaangażowanie Banku w finansowanie poszczególnych branż nie powinno przekroczyć 10% wartości portfela kredytowego tego segmentu. Limity na ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie ustalane są w relacji do kapitałów własnych Banku. Wykorzystanie limitów podlega systematycznemu monitorowaniu. System limitów zawiera również procedury określające sposób postępowania w przypadku przekroczenia ustalonych limitów. Bank systematycznie monitoruje strukturę portfela według grup klientów, rodzajów transakcji, walut, regionów geograficznych i - w przypadku zaobserwowania tendencji do nadmiernej koncentracji - podejmuje decyzje o wprowadzeniu odpowiednich limitów uwzględniając skalę tego zaangażowania, jakość portfela oraz inne czynniki istotne z punktu widzenia danej koncentracji. W ramach wytycznych, polityk i innych narzędzi sterujących operacyjnym zarządzaniem ryzykiem kredytowym, stanowiących podstawę podejmowanych decyzji kredytowych, Bank określa również limity na zaangażowanie wobec poszczególnych podmiotów, czy też grup podmiotów powiązanych, adekwatnie do profilu ryzyka danej relacji, akceptowanego poziomu pojedynczej transakcji, czy też stopnia koncentracji na największych ekspozycjach w portfelu.

1.2.1.2.9 Plany awaryjne

Mając na względzie przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla portfela kredytowego Banku, jakie mogą powodować zachodzące zmiany w sytuacji makroekonomicznej, Bank opracował odpowiednie procedury pozwalające oszacować stopień oddziaływania tych zmian oraz podjąć - o ile jest to uzasadnione - określone działania dostosowawcze. Bank przeprowadza regularnie testy warunków skrajnych. Wyniki testów są wykorzystywane do weryfikacji polityki zarządzania ryzykiem kredytowym, a w przypadku wystąpienia istotnego prawdopodobieństwa zaistnienia negatywnych, krytycznych zmian w otoczeniu makroekonomicznym - do opracowania adekwatnych planów awaryjnych.

1.2.1.2.10 Zasady Identyfikacji i pomiaru ryzyka kredytowego

Ocena ryzyka niewypłacalności dokonywana jest w Banku BPH S.A. w oparciu o model ratingowy (dla kredytobiorców korporacyjnych) oraz modele ratingowe i scoringi aplikacyjne i behawioralne dla kredytobiorców detalicznych. Rating/scoring nadany danemu kredytobiorcy/ transakcji pozwala na określenie prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania kredytobiorcy wobec Banku w horyzoncie 1 roku. Modele obejmują 24 kategorie ratingowe z przypisanym prawdopodobieństwem niewykonania zobowiązań wobec Banku (ang. probability of default) oraz 3 kategorie różnicujące kredytobiorców/ekspozycje, w przypadku których ryzyko niewywiązania się z zobowiązań wobec Banku zmaterializowało się (tj. nastąpił default, zidentyfikowano przesłanki utraty wartości).

Szczegółowe informacje na temat poszczególnych składników portfela kredytowego przedstawione są w nocy 45 do Roczno Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy GE Money Banku S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2008r.

1.2.2 Ryzyko operacyjne

1.2.2.1 GE Money Bank S.A.

1.2.2.1.1 Definicja

Ryzyko operacyjne jest rozumiane w Banku jako ryzyko straty będącej następstwem nieadekwatności lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje również ryzyko prawne, ryzyko braku zgodności oraz uwzględnia ryzyko reputacji jako efekt zdarzenia operacyjnego, wyłącza natomiast ryzyko strategiczne.

Ryzyko braku zgodności jest rozumiane jako ryzyko sankcji prawnych lub regulacyjnych, strat finansowych lub strat reputacji, które Bank może ponieść jako wynik niedostosowania się do przepisów prawa, regulacji

nadzorczych, ogólnie przyjętych praktyk postępowania i standardów etycznych w działalności biznesowej oraz wewnętrznych polityk i procedur Banku.

Ryzyko reputacji jest rozumiane jako ryzyko ewentualnego pogorszenia się opinii nt. sektora, w którym Bank działa albo też zła opinia nt. praktyk Banku lub jego wewnętrznej organizacji i kontroli, co spowoduje zmniejszenie bazy klientów, zmniejszenie wpływów lub spadek płynności Banku.

Ryzyko prawne jest rozumiane jako zagrożenie wynikające w szczególności ze zmian, ale także z naruszeń lub nieprzestrzegania przepisów obowiązującego prawa oraz z wadliwie konstruowanych umów.

1.2.2.1.2 Ogólne zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym

Polityką Banku jest minimalizacja ekspozycji z tytułu ryzyka operacyjnego. Realizacja tej zasady następuje poprzez przeciwdziałanie wystąpieniom strat operacyjnych oraz ograniczanie ich skutków w przypadku materializacji ryzyk. Cele zarządzania ryzykiem operacyjnym realizowane są w ramach całościowego systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Bank utrzymuje i rozwija dwa podstawowe poziomy systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym. Pierwszym z nich są działania dotyczące ograniczania ekspozycji na ryzyko operacyjne, redukcji strat i kosztów oraz usprawniania procesów operacyjnych w poszczególnych obszarach Banku, które są zarządzane w trybie macierzowym, tzn. realizują je jednostki organizacyjne wchodzące w skład poszczególnych pionów funkcjonalnych Banku.

Równolegle prowadzone są działania na poziomie całego Banku przez Biuro ds. Ryzyka Operacyjnego w Pionie Zarządzania Ryzykiem w ramach procesu globalnego zarządzania ryzykiem operacyjnym, który stanowi uzupełnienie i zarazem element zapewniający całościowe i zintegrowane podejście do ograniczania ryzyk o charakterze operacyjnym, a na który składają się m.in. następujące elementy:

- Proces Oceny Ryzyk i Mechanizmów Kontrolnych (ang. RCSA – Risk Control Self Assessment);
- Ewidencja Danych o Stratach Operacyjnych (ang. LDC - Loss Data Collection);
- Monitorowanie ryzyka operacyjnego w oparciu o Kluczowe Wskaźniki Ryzyka (ang. KRI – Key Risk Indicators).

1.2.2.1.3 Proces oceny ryzyk i mechanizmów kontrolnych

Bank, dokonując pomiaru ryzyka operacyjnego na poziomie procesów biznesowych, wprowadził między-funkcyjny proces identyfikacji i oceny ryzyk, na które jest narażony oraz identyfikacji mechanizmów kontrolnych. Proces ma charakter analizy scenariuszowej, w której rozpatrywana jest ewentualność wystąpienia różnych możliwych zdarzeń skutkujących stratą.

1.2.2.1.4 Ewidencja danych o stratach operacyjnych

W Banku funkcjonuje proces rejestracji danych o zdarzeniach wynikających z czynników operacyjnych. W ramach procesu Bank systematycznie gromadzi dane o stratach operacyjnych, incydentach operacyjnych, a także innych zdarzeniach operacyjnych, które nie przyniosły straty, ale zostały ocenione jako istotne z punktu widzenia narażenia na stratę operacyjną. Dane te są przechowywane w scentralizowanych rejestrach Banku.

1.2.2.1.5 Monitorowanie ryzyka operacyjnego w oparciu o kluczowe wskaźniki ryzyka

Bank posiada system wczesnego ostrzegania przed ekspozycją na ryzyko operacyjne w oparciu o tzw. kluczowe wskaźniki ryzyka (ang. KRI – Key Risk Indicators). KRI są zestawem parametrów procesu biznesowego, które z wyprzedzeniem odzwierciedlają skalę narażenia na ryzyko oraz zmiany profilu ryzyka operacyjnego danego procesu.

1.2.2.1.6 Planowanie utrzymania ciągłości działania i plany awaryjne

Bank zarządza ciągłością działania funkcji biznesowych, tworząc plany awaryjne dla wszystkich kluczowych procesów, systemów i lokalizacji. Zarządzanie ciągłością działania ma za zadanie ujednoczyć i skonsolidować wszystkie inicjatywy mające podnosić bezpieczeństwo Banku oraz zapewniać ciągłość jego

operacji w przypadku wystąpienia sytuacji awaryjnej. Dlatego Bank posiada rozbudowany system planów awaryjnych (BCP), które stanowią zbiór spójnych i powiązanych ze sobą procesów, dokumentów, procedur i planów określających sposób postępowania w przypadku wystąpienia najgorszego, prawdopodobnego scenariusza zdarzeń.

1.2.2.1.7 Zarządzanie ryzykiem braku zgodności

Bank prowadzi działalność w sposób zgodny z prawem oraz kierując się najwyższymi standardami etyki biznesowej, niezależnie od zmieniających się warunków konkurencji. Realizując politykę właściciela Bank stosuje zasadę „zero tolerancji” w zakresie ryzyka braku zgodności, co oznacza, iż każda ekspozycja na to ryzyko traktowana jest jako istotna i powinna być niezwłocznie eliminowana.

Za monitoring ryzyka braku zgodności odpowiedzialny jest w Banku Departament Prawny i Compliance. W poszczególnych obszarach zarządzania ryzykiem zgodności funkcjonują regularne mechanizmy sprawozdawcze, a wyniki okresowych raportów są przedmiotem prezentacji i analiz na forum odpowiednich Komitetów oraz Zarządu Banku. Zintegrowana informacja i wskaźniki dotyczące całego obszaru ryzyka prawnego, zgodności i reputacji przedstawiana jest Zarządowi Banku w cyklu kwartalnym.

1.2.2.1.8 Zarządzanie ryzykiem prawnym

Ryzyko prawne w Banku generowane jest w szczególności poprzez zmiany w obowiązującym prawie oraz nieprzestrzeganie bądź niewłaściwe stosowanie obowiązującego prawa w Banku, co w konsekwencji prowadzić może do wystąpienia sporów sądowych. Monitoringiem ryzyka prawnego oraz jego ograniczaniem zajmuje się Departament Prawny i Compliance. Ryzyko prawne minimalizowane jest poprzez następujące działania:

- bieżące opiniowanie aktów prawnych;
- informowanie jednostek organizacyjnych o obowiązkach płynących ze zmian obowiązującego prawa, w szczególności w zakresie działalności bankowej;
- bieżące opiniowanie umów zawieranych z podmiotami zewnętrznymi.

W ramach ryzyka prawnego Bank identyfikuje ryzyko związane ze zlecaniem wykonywania czynności podmiotom zewnętrznym jako jedną z najistotniejszych ekspozycji w obszarze ryzyka operacyjnego. Wynika ona przede wszystkim z ograniczonej kontroli Banku nad podmiotami wykonującymi zlecane usługi. Podstawowym narzędziem ograniczania ryzyka związanego ze zlecaniem czynności na zewnątrz są w Banku szczegółowe polityki i procedury postępowania regulujące najważniejsze aspekty związane z czynnością outsourcingu.

1.2.2.2 Bank BPH S.A.

1.2.2.2.1 Struktura i proces zarządzania ryzykiem operacyjnym

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest identyfikacja zagrożeń związanych z ryzykiem operacyjnym oraz podejmowanie działań mających na celu ograniczenie ryzyka operacyjnego.

W Banku BPH S.A. funkcjonuje system kontroli i zarządzania ryzykiem operacyjnym, który został uregulowany poprzez dokument „Zasady i struktura zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku BPH”. Zgodnie z wprowadzonymi regulacjami obowiązek zarządzania ryzykiem w celu jego ograniczenia, zabezpieczenia spoczywa na wszystkich szczeblach zarządzania w Banku, począwszy od Zarządu Banku poprzez Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego i Oficerów Ryzyka Operacyjnego, którzy odpowiedzialni są za zarządzanie ryzykiem operacyjnym w ramach nadzorowanych przez nich pionów/obszarów/departamentów. Za proces kontroli zarządzania ryzykiem operacyjnym odpowiedzialny jest Departament Ryzyka Rynkowego i Operacyjnego.

Zarząd jest odpowiedzialny za funkcjonowanie procesu zarządzania i kontroli ryzyka operacyjnego. Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego jest ciałem decyzyjnym i rekomendującym działania związane z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym. W jego skład wchodzi przedstawiciele pionów biznesowych oraz obszarów/departamentów wspierających. W trakcie spotkań, Komitet analizuje aktualną sytuację w zakresie ryzyka operacyjnego w skali całego Banku oraz podejmuje niezbędne decyzje i wydaje rekomendacje dla osób odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Oficerowie Ryzyka Operacyjnego (ORO) powołani

dla pionów biznesowych oraz obszarów wspierających, są odpowiedzialni za prowadzenie działań w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym w nadzorowanych obszarach. Za proces kontroli ryzyka operacyjnego odpowiedzialny jest Departament Ryzyka Rynkowego i Operacyjnego. Departament ten jest w szczególności odpowiedzialny za monitoring ryzyka w całym Banku, w tym także za rozwój i wprowadzanie odpowiednich metod i instrumentów kontroli ryzyka operacyjnego. Departament Audytu Wewnętrznego regularnie przeprowadza niezależne kontrole systemu zarządzania i kontroli ryzyka operacyjnego.

Identyfikacja ryzyk operacyjnych następuje od najniższego poziomu struktury organizacyjnej Banku. Informacje przekazywane są do właściwych Oficerów Ryzyka Operacyjnego (ORO), którzy odpowiedzialni są za bieżące zarządzanie i kontrolowanie ryzyka operacyjnego w nadzorowanych obszarach w oparciu o informacje dostarczone z nadzorowanych przez nich jednostek organizacyjnych. Podstawowymi elementami identyfikacji i pomiaru ryzyka są CSA, KRI, baza zdarzeń z tytułu ryzyka operacyjnego.

Control Self Assessment jest to metoda oceny przyszłej ekspozycji na ryzyko operacyjne, przy wykorzystaniu standaryzowanego kwestionariusza. Ankieta wypełniana jest przez Oficerów Ryzyka Operacyjnego w zakresie ryzyk jakie mogą wystąpić w nadzorowanych przez nich obszarach oraz w zakresie ryzyk monitorowanych w ich obszarach w skali Banku.

Ankieta służy m.in. do określania wielkości ryzyka przy istniejących mechanizmach zapobiegawczych i kontrolnych, ocenie jakości stosowanych technik ograniczania ryzyka oraz proponowaniu nowych gdy obecnie stosowane nie są wystarczająco efektywne.

1.2.2.2.2 Wskaźniki ryzyka

Do oceny ryzyka służą również wskaźniki ryzyka operacyjnego. Są to statystyki i miary (np. finansowe), na podstawie których można określić wrażliwość Banku na ryzyko operacyjne. Wskaźniki te określane są na podstawie danych okresowych (miesięcznych). Analiza wskaźników ryzyka ma na celu ostrzeganie banku o zmianach w poziomie ryzyka operacyjnego.

1.2.2.2.3 Baza zdarzeń

Bank gromadzi informacje dotyczące zdarzeń z tytułu ryzyka operacyjnego w specjalnie dedykowanej do tego celu aplikacji. Baza danych służy do zbierania, przechowywania i zarządzania informacjami o zdarzeniach operacyjnych z całego Banku.

Informacje zgromadzone w bazie danych są wykorzystywane do określenia realnego poziomu strat z tytułu ryzyka operacyjnego w podziale na linie biznesowe oraz kategorie zdarzeń.

1.2.2.2.4 Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka operacyjnego

System raportowania poziomu ryzyka operacyjnego obejmuje zarówno kwartalne raporty przygotowywane przez Oficerów Ryzyka Operacyjnego na temat ryzyka w nadzorowanych przez nich obszarach jak i syntetyczne raporty na temat poziomu ryzyka w skali Banku sporządzane przez Departament Ryzyka Rynkowego i Operacyjnego.

Na podstawie informacji zgromadzonych w bazie zdarzeń, wskaźników KRI a także raportów kwartalnych przygotowywanych przez Oficerów Ryzyka Operacyjnego, Departament Ryzyka Rynkowego i Operacyjnego przygotowuje w okresach kwartalnych syntetyczne raporty na temat poziomu ryzyka operacyjnego w skali Banku. Raporty te są przedstawiane Komitetowi ds. Ryzyka Operacyjnego. Zawierają one informacje na temat:

- poziomu / profilu ryzyka operacyjnego w danym kwartale w skali Banku – mapa ryzyka;
- najbardziej istotnych wydarzeń wpływających na poziom ryzyka operacyjnego;
- zdarzeń zarejestrowanych w bazie w danym kwartale ze szczególnym uwzględnieniem największych zdarzeń;
- najistotniejszych działań podejmowanych w poszczególnych obszarach Banku związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym;
- kluczowych wskaźników ryzyka (KRI).

Oprócz tego przygotowywane są okresowe raporty dla Rady Nadzorczej oraz Zarządu Banku, w tym roczny raport dla Zarządu z zarządzania i kontroli ryzyka operacyjnego oraz działalności Komitetu ds. Ryzyka Operacyjnego.

1.2.2.2.5 Zasady ograniczania ryzyka operacyjnego oraz strategię i procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń metod ograniczania ryzyka operacyjnego

Wdrożenie w Banku procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym nie zastąpiło dotychczas wprowadzonych i funkcjonujących polityk i procedur dotyczących redukcji strat i kosztów oraz usprawniania procesów operacyjnych. Stanowi on ich uzupełnienie i zarazem element zapewniający całościowe i zintegrowane podejście do ograniczania ryzyk o charakterze operacyjnym.

W celu ograniczenia ryzyka operacyjnego w Banku stosowane są między innymi rozwiązania, takie jak:

- instrumenty kontrolne;
- zabezpieczenia fizyczne;
- ubezpieczenia;
- outsourcing;
- plany awaryjne i ciągłości działania;
- szkolenia.

W Banku został opracowany szereg polityk i procedur mających wpływ na ograniczenie ryzyka operacyjnego, między innymi określając one zagadnienia związane z:

- bezpieczeństwem Banku;
- bezpieczeństwem informacji;
- bezpieczeństwem danych osobowych;
- bezpieczeństwem systemu teleinformatycznego;
- zarządzaniem ciągłością działania (BCM);
- przeciwdziałaniem nadużyciom w Banku;
- przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz przeciwdziałaniem finansowaniu terroryzmu.

1.2.3 Ryzyko rynkowe

1.2.3.1 GE Money Bank S.A.

Ryzyko rynkowe jest to ryzyko zmian wartości aktywów i/lub pasywów mających wpływ na rachunek wyników lub kapitały własne Banku wynikające ze zmian czynników rynkowych. Ryzyko to obejmuje utratę wartości rynkowej pozycji na skutek zmian stóp procentowych, kursów walutowych i cen instrumentów kapitałowych oraz ryzyko negatywnego wpływu na wynik. W ramach ryzyka rynkowego Bank wyróżnia następujące ryzyka:

- ryzyko walutowe;
- ryzyko stopy procentowej.

Zarządzanie ryzykami rynkowym odbywa się w ramach przyjętych przez Komitet Zarządzania Ryzykiem Banku polityk zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka rynkowego. Za organizację szczegółowych działań Banku w zakresie zarządzania ryzykami rynkowymi (tj. ryzykiem walutowym, ryzykiem stopy procentowej) oraz ryzyka płynności odpowiada Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO), będący jednostką organizującą działania Banku w zakresie szczegółowych zagadnień zarządzania aktywami i pasywami, zarządzania ryzykiem płynności i ryzykiem rynkowym. Realizację działań w powyższych obszarach w ramach kompetencji nadanych mu przez ALCO prowadzi następnie Biuro Operacji Finansowych w Pionie Finansów. Regularne raporty na temat ryzyka rynkowego są omawiane na posiedzeniach Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO) oraz prezentowane Zarządowi Banku.

1.2.3.1.1 Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe jest rozumiane jako niebezpieczeństwo pogorszenia się sytuacji finansowej Banku na skutek niekorzystnych zmian kursów walut.

Polityką Banku jest minimalizacja ekspozycji z tytułu ryzyka walutowego, co oznacza, że podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym jest utrzymywanie ekspozycji z tytułu niedopasowania pomiędzy

aktywami i pasywami denominowanymi w walutach obcych na poziomie zabezpieczającym Bank przed istotnymi wahaniami zysku Banku wywołanymi zewnętrznymi zmianami kursów. Dlatego też ryzyko walutowe podejmowanie jest przez Bank tylko w zakresie niezbędnym do wspomaganie działalności kredytowej Banku. Oznacza to, że Bank nie angażuje się w utrzymywanie pozycji spekulacyjnych w walutach obcych, a wszelkie transakcje walutowe zawierane są tylko na potrzeby własne, w szczególności w celu:

- zapewnienia środków na finansowanie aktywów dochodowych;
- zabezpieczenia otwartej pozycji walutowej;
- redukcji ryzyka stopy procentowej.

Zarządzanie ryzykiem walutowym w GE Money Banku S.A. odbywa się zgodnie z procedurą zarządzania ryzykiem walutowym oraz z polityką i procedurą zarządzania ryzykiem stopy procentowej Banku zatwierdzoną odpowiednio przez Komitet Zarządzania Ryzykiem i Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami. Dokumenty te określają w szczególności zasady monitorowania ryzyka walutowego, obowiązki sprawozdawcze, kompetencje, jak również system limitów przyjętych w celu ograniczenia tego ryzyka w ramach prowadzonej przez Bank działalności, w tym wielkość maksymalnego poziomu otwartej pozycji walutowej Banku. Za realizację polityki Banku w zakresie ryzyka walutowego odpowiada Biuro Operacji Finansowych, które w ramach procesu zarządczego na bieżąco kontroluje ekspozycję Banku z tytułu ryzyka walutowego.

Ekspozycja Banku na ryzyko walutowe podlega codziennej kontroli i raportowaniu. Natomiast w cyklach miesięcznych Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami otrzymuje informację dotyczącą sytuacji na rynkach walutowych, pozycji walutowej Banku, zakresu wykorzystania dopuszczalnych limitów oraz ewentualnego wpływu zadanej zmiany wartości waluty krajowej na wynik finansowy Banku.

1.2.3.1.2 Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej jest definiowane przez Bank jako ryzyko wynikające z negatywnego wpływu, jaki zmiany rynkowych stóp procentowych mogą mieć na marżę odsetkową Banku, jego rentowność i wartość rynkową. W ramach tego ryzyka w Banku wyróżnia się:

- ryzyko przeszacowania – które dotyczy niedopasowania w danym czasie terminów przeszacowania aktywów i pasywów oraz pozycji pozabilansowych;
- ryzyko krzywej dochodowości – które wynika ze zmian kształtu krzywej dochodowości;
- ryzyko bazowe – wynikające z nieidealnej korelacji pomiędzy stopami oprocentowania aktywów i finansujących je pasywów Banku;
- opcjonalność – jest to ryzyko opcji klienta, które wynika z przyznanych klientom w zawartych przez Bank umowach pewnych opcji np. prawo do wcześniejszej spłaty kredytu, a które mogą zostać zrealizowane w wyniku zmian stóp procentowych.

Polityką Banku jest minimalizacja ekspozycji z tytułu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej. W celu realizacji tej polityki Bank stosuje zasadę dopasowania źródeł finansowania, zgodnie z którą aktywa o stałym/zmiennym oprocentowaniu finansowane są pasywami o stałym/zmiennym oprocentowaniu, a ponadto występuje pomiędzy nimi zgodność co do waluty, kwoty, terminów zapadalności czy też indeksów, z którymi są powiązane i częstotliwości zmiany ich oprocentowania.

Zgodnie ze strategią Banku, nie prowadzi on działalności handlowej w zakresie instrumentów finansowych opartych o stopę procentową, które Bank nabywa wyłącznie dla celów ostrożnościowych w zakresie ryzyka płynności i utrzymuje je do terminu zapadalności. Ekspozycja Banku na ryzyko stopy procentowej podlega comiesięcznej kontroli, a informacja o jej wielkości przedstawiana jest Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej odbywa się w Banku zgodnie z polityką i procedurą zarządzania ryzykiem stopy procentowej Banku zatwierdzoną odpowiednio przez Komitet Zarządzania Ryzykiem i Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami. Dokumenty te określają w szczególności zasady monitorowania ryzyka stopy procentowej, obowiązki sprawozdawcze, kompetencje, jak również system limitów przyjętych w celu ograniczenia tego ryzyka w ramach prowadzonej przez Bank działalności. Komitet Zarządzania Ryzykiem regularnie weryfikuje adekwatność ustalonych limitów w stosunku do poziomu ich wykorzystania, jak również bieżącej sytuacji rynkowej oraz pozycji Banku. Za okresową kontrolę zarządzania ryzykiem stóp procentowych w Banku odpowiada Komitet Zarządzania

Aktywami i Pasywami, który na comiesięcznych posiedzeniach dokonuje oceny poziomu tego ryzyka, a w razie zaistnienia takiej konieczności zobowiązuje odpowiednie jednostki Banku do podjęcia kroków służących jej ograniczeniu.

1.2.3.2 Bank BPH S.A.

Ryzyko rynkowe jest ryzykiem zmiany wartości aktywów / pasywów mającym wpływ na rachunek wyników lub kapitały własne Banku spowodowanym zmianami czynników rynkowych (stóp procentowych, spreadów kredytowych, kursów walutowych, akcji, cen towarów, premii za płynność, cen nieruchomości, zmienności, korelacji etc).

Podstawowym celem przyjętej przez Bank BPH S.A. polityki jest ograniczanie ryzyka rynkowego poprzez jego aktywne monitorowanie i zarządzanie w oparciu o zasady i procedury zatwierdzone przez Komitet ALCO oraz Zarząd Banku, zaprojektowane w taki sposób, aby spełniały wymogi polskich organów nadzorczych.

Zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka rynkowego odbywa się w sposób scentralizowany przez wyspecjalizowane sekcje w Pionie Rynków Międzynarodowych.

Podstawowymi metodami pomiaru ekspozycji ryzyka rynkowego są:

- wartość zagrożona (VaR);
- pomiar wrażliwości (BpV, Greki).

Uzupełnieniem przyjętej metodyki są testy scenariuszy skrajnych.

Wartość zagrożona wyznaczana jest na podstawie analizy scenariuszy historycznych zmiany cen rynkowych, przy założeniu 99% poziomu ufności oraz 1 dniowego okresu utrzymywania pozycji. Poziom VaR wyznaczany jest zarówno dla poszczególnych kategorii ryzyka (walutowego, stopy procentowej, instrumentów kapitałowych), jak również łącznie dla wszystkich rodzajów ryzyk rynkowych.

Ograniczenia wynikające z przyjętej metodyki VaR, w tym: prognozowanie strat na podstawie danych historycznych, możliwość zaistnienia większej straty niż wynikająca z poziomu VaR, założenie stałej ekspozycji ryzyka w ustalonym okresie utrzymania pozycji, powodują, że Bank dokonuje pomiaru ryzyka wykorzystując dodatkowo pozostałe dwie miary ryzyka:

- pomiar wrażliwości pozycji na minimalną zmianę czynników rynkowych (np. 1 pb), umożliwia zarządzanie ryzykiem w podziale na dowolne przedziały czasowe i kategorie rynkowe;
- testy scenariuszy skrajnych umożliwiają oszacowanie potencjalnych strat Banku w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych.

Bank stosuje limity dla VaR globalnego (tzn. obejmującego ryzyko stopy procentowej, pozycji walutowej oraz vega). W analizowanym okresie zaobserwowano jednorazowe przekroczenie limitu wynikające ze zwiększonej zmienności stóp procentowych w związku z kryzysem na rynkach finansowych.

1.2.3.2.1 Ryzyko walutowe

Bank BPH S.A. ze względu na prowadzoną działalność na rynku walutowym narażony jest na ryzyko ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut. Ryzyko to – rozumiane jako prawdopodobieństwo wystąpienia straty – jest tym większe im:

- większa jest zmienność kursów walut;
- większe jest niedopasowanie należności i zobowiązań walutowych.

Ekspozycja na ryzyko pozycji walutowej monitorowana jest z zastosowaniem metody VaR (Value at Risk) opartej o model symulacji historycznej. Limity VAR uzależnione są od wartości kapitałów Banku, jak również są skorelowane z osiąganymi wynikami ekonomicznymi na działalności walutowej.

Maksymalny poziom otwartych pozycji walutowych wynikający z zastosowania limitów VaR jest dodatkowo ograniczony przez nałożone limity maksymalnej wielkości otwartych pozycji w podziale na poszczególne waluty i grupy walut. Limity te służą do ograniczania do bezpiecznych kwot otwartej pozycji walutowej w określonych obszarach (portfele, waluty i grupy walut) i są monitorowane zarówno na koniec jak i w ciągu dnia roboczego.

Istotnym dopełnieniem metody wartości zagrożonej jest przeprowadzana okresowo analiza scenariuszy warunków kryzysowych przy założeniu skrajnych zmian czynników ryzyka i pominięciu korelacji pomiędzy tymi czynnikami wynikających z historycznych obserwacji.

1.2.3.2.2 Ryzyko stopy procentowej

W celu pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank BPH S.A. wykorzystuje metodę symulacji historycznej wartości zagrożonej (VaR) oraz wartości punktu bazowego (Basis-point-Value – „BpV”). Metodyka VaR pozwala, w oparciu o terminowe niedopasowanie przepływów pieniężnych, a także o zmienności i współzależności stóp procentowych obserwowane na rynku, oszacować (z przyjętym prawdopodobieństwem) maksymalny poziom potencjalnej straty Banku wynikający z ryzyka stóp procentowych. Metodyka BpV pozwala natomiast na oszacowanie wrażliwości wyceny pozycji na zmiany stóp procentowych w poszczególnych przedziałach czasowych o 1 pb (0,01%).

Zewnętrzne limity ekspozycji ryzyka (VaR i BpV) są ustanowione zarówno na poziomie całego Banku, jak również osobno dla:

- Biura Zarządzania Aktywami i Pasywami zarządzającego pozycją odsetkową i pozycją płynnościową Banku wynikającymi ze struktury depozytowo-kredytowej, oraz portfelami inwestycyjnymi papierów wartościowych Banku;
- Biura Rynków Międzynarodowych/Departamentu Skarbu odpowiedzialnego za walutowe i odsetkowe pozycje, wynikające głównie z transakcji na papierach wartościowych oraz instrumentach pochodnych.

Limity BpV obejmują wrażliwości pozycji na zmiany stóp procentowych w poszczególnych przedziałach czasowych, tj. 0-1Y, 1Y-3Y, 3Y-10Y, powyżej 10Y, jak również na równoległe przesunięcie krzywych dochodowości w poszczególnych walutach i grupach walut. Limity wewnętrzne BpV są ustalone zarówno dla poszczególnych departamentów, jak również dla ich najważniejszych portfeli generujących ryzyko stóp procentowych.

1.2.4 Ryzyko płynności

1.2.4.1 GE Money Bank S.A.

Ryzyko płynności jest definiowane jako groźba przejściowej lub całkowitej utraty płynności przez Bank, w wyniku czego traci on zdolność do terminowego spłacania swych zobowiązań wynikających z wcześniej zawartych umów (zakłada się również, iż stopień płynności Banku powinien także pozwalać na rozwijanie akcji kredytowej w wielkości odpowiadającej zgłaszanemu popytowi na środki pieniężne).

Polityką Banku jest minimalizacja ekspozycji z tytułu ryzyka płynności. W perspektywie średnio- i długookresowej zabezpieczeniem potrzeb finansowych Banku są wielowalutowe gwarantowane linie kredytowe od międzynarodowych podmiotów zależnych od właściciela Banku. Wyżej wymienione źródło finansowania, z uwagi na najwyższy rating finansowy posiadany przez GE Company, Bank traktuje jako nieograniczone w stosunku do skali prowadzonej działalności oraz obarczone niskim ryzykiem.

Podstawowym celem procesu zarządzania ryzykiem płynności w Banku jest zapewnienie stałego dostępu do środków wystarczających na pokrycie wszystkich bieżących zobowiązań, po cenach nie odbiegających od rynkowych. Cel ten jest realizowany poprzez:

- monitorowanie i planowanie pozycji płynności Banku pozwalające na szybkie i wyprzedzające identyfikowanie jakichkolwiek ewentualnych problemów oraz podejmowanie działań w celu zwiększenia płynności;
- utrzymywanie zdolności do pozyskiwania środków w sytuacji kryzysowej, tj. sytuacji powodującej niespodziewany i nagły brak płynności Banku, czy też całego systemu bankowego.

Zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się w Banku zgodnie z polityką i procedurą zarządzania płynnością Banku zatwierdzoną odpowiednio przez Komitet Zarządzania Ryzykiem i Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami. Dokumenty te określają w szczególności zasady monitorowania ryzyka płynności, obowiązki sprawozdawcze, kompetencje, jak również system limitów przyjętych w celu ograniczania tego ryzyka w ramach prowadzonej przez Bank działalności. Komitet Zarządzania Ryzykiem regularnie weryfikuje

adekwatność ustalonych limitów w stosunku do poziomu ich wykorzystania, jak również bieżącej sytuacji rynkowej oraz pozycji Banku.

Ekspozycja Banku na ryzyko płynności podlega codziennej kontroli, a nie rzadziej niż raz w miesiącu pisemna informacja o poziomie wewnętrznych i nadzorczych miar płynności oraz wielkości przyjętych limitów przedstawiana jest Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami.

1.2.4.2 Bank BPH S.A.

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku BPH S.A. odbywa się zgodnie z zasadami instrukcji operacyjnej uchwalonej przez Zarząd Banku. Dokument ten określa m.in. zasady monitorowania ryzyka płynności, obowiązki sprawozdawcze, kompetencje oraz system limitów ograniczających to ryzyko w podmiotach Grupy Kapitałowej Banku BPH SA.

Do monitoringu ryzyka płynności Bank wykorzystuje metodę kontraktowej i urealnionej luki płynności w podziale na czasokresy i waluty. Urealnienie stosowane jest w celu oszacowania realnych wartości i terminów zapadalności/wymagalności przepływów gotówkowych z tytułu wybranych produktów (w tym m. innymi z tytułu tych aktywów, dla których istnieje możliwość zbycia przed terminem – np. papiery płynne; pozycji bilansowych nie posiadających kontraktowych terminów płatności – np. środki na rachunkach a vista, kredyty w rachunku bieżącym, a także tych pozycji bilansowych, dla których Bank przeprowadza analizę trendów zachowań klientów celem wyznaczenia wysokości środków stabilnych – np. depozyty odnawialne).

W celu utrzymania bezpiecznej pozycji płynności Banku decyzją Rady Nadzorczej Banku określonej w Polityce Inwestycyjnej oraz decyzją Zarządu i Komitetu ALCO zostały zatwierdzone:

- limity płynności;
- poziomy ostrzegawcze;
- zalecane poziomy wskaźników płynności.

Ponadto Bank kwartalnie aktualizuje awaryjne plany utrzymania płynności, określające niezbędne środki do pozyskania zależnie od wielkości aktywów i pasywów oraz założonego poziomu wypływu środków.

1.2.5 Ryzyka trudnomierzalne

Poprzez ryzyka trudnomierzalne Bank rozumie wszelkie ryzyka istotne, w stosunku do których nie istnieją żadne powszechnie akceptowalne metody umożliwiające ich pomiar w sposób ilościowy, a poprzez to odniesienie ich bezpośrednio do wielkości zabezpieczającego je kapitału. Ryzyka trudnomierzalne są identyfikowane oraz klasyfikowane podczas procesu jakościowej oceny ryzyk trudnomierzalnych. Bank zarządza ryzykami trudnomierzalnymi o charakterze strategicznym w ramach procesu oceny kapitału wewnętrznego.

2. Informacje z zakresu stosowania norm ostrożnościowych.

2.1 Nazwa banku

GE Money Bank S.A.

2.2 Krótki opis jednostek, które:

a) są objęte konsolidacją pełną

- HoldCo 77 B.V. z siedzibą w Amsterdamie, Holandia to spółka holdingowa, poprzez którą Bank prowadzi operacje kapitałowe;
- Grupa Banku BPH S.A., na którą składają się:
  - i) Bank BPH S.A.;
  - ii) BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o.;
  - iii) BPH Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.

Bank BPH S.A. jest bankiem mającym siedzibę w Krakowie. Do podstawowej działalności Banku BPH S.A. należy przyjmowanie wkładów pieniężnych, prowadzenie rachunków bankowych, udzielanie kredytów, prowadzenie bankowych rozliczeń pieniężnych oraz wykonywanie czynności bankowych na podstawie ustawy Prawo Bankowe.

BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie koncentruje swoją działalność na nadzorze nad jednym aktywem spółki - podmiotem BPH TFI S.A.

BPH Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. z siedzibą w Warszawie. Towarzystwo zarządza funduszami inwestycyjnymi przeznaczonymi zarówno dla klientów indywidualnych, jak i instytucjonalnych.

Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji od dnia przejścia nad nimi kontroli przez Grupę. Przystaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli.

b) są objęte konsolidacją proporcjonalną

W Grupie nie występują spółki objęte konsolidacją proporcjonalną.

c) wykazywane metodą praw własności

W Grupie nie występują spółki wykazywane metodą praw własności.

d) pomniejszają fundusze własne

W Grupie nie występują jednostki, które pomniejszają fundusze własne.

e) nie są ani konsolidowane, ani nie pomniejszają funduszy własnych

W Grupie nie występują jednostki, które nie są konsolidowane i nie pomniejszają funduszy własnych.

2.3 Informacje o istotnych, istniejących lub przewidywanych przeszkodach natury prawnej lub praktycznej, w szybkim przekazaniu funduszy własnych albo spłacie zobowiązań między podmiotem dominującym a jego podmiotami zależnymi

Wszelkie transakcje wewnątrz Grupy, w tym spłata wzajemnych zobowiązań oraz przekazanie funduszy, odbywają się z zachowaniem przepisów prawa obowiązujących spółki, w tym w szczególności z zachowaniem zasad Kodeksu spółek handlowych oraz postanowień statutu.

W Grupie nie występują obecnie oraz zgodnie z najlepszą wiedzą nie przewiduje się wystąpienia istotnych przeszkód natury prawnej lub praktycznej w szybkim przekazywaniu funduszy własnych albo spłacie zobowiązań między podmiotem dominującym a podmiotami zależnymi.

2.4 Łączna kwota niedoborów kapitału we wszystkich podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją oraz imienna lista tych podmiotów, przy czym niedobór kapitału jest rozumiany jako różnica między faktycznymi funduszami własnymi i minimalnym wymogiem kapitałowym

W Grupie nie występują takowe podmioty.

3. Informacje dotyczące funduszy własnych.

3.1 Podstawowe informacje dotyczące głównych właściwości i warunków odnoszących się do wszystkich pozycji i składników funduszy własnych

Zgodnie z art. 127 ustawy Prawo bankowe, fundusze własne banku obejmują:

- fundusze podstawowe banku;
- fundusze uzupełniające banku w kwocie nieprzewyższającej funduszy podstawowych banku.

Na fundusze podstawowe składają się:

- a) fundusze zasadnicze banku, na które składają się: kapitał akcyjny, kapitał zapasowy, kapitał rezerwowy;
- b) pozycje dodatkowe funduszy podstawowych, które stanowią:
  - fundusz ogólnego ryzyka;
  - zysk zatrzymane z lat poprzednich;
  - kapitał mniejszości;
  - wartość firmy jednostki zależnej;
- c) pozycje pomniejszające fundusze podstawowe, które stanowią:
  - wartości niematerialne i prawne;
  - niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych.

Fundusze uzupełniające banku obejmują:

- a) niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży do wysokości 60% ich kwoty;
- b) pożyczki podporządkowane, na których zakwalifikowanie do funduszy uzupełniających wyraziła zgodę Komisja Nadzoru Bankowego.

Kapitał akcyjny Grupy wykazany jest w wartości nominalnej, zgodnie ze Statutem GE Money Banku S.A. oraz zapisami w Krajowym Rejestrze Sądowym. Kapitał akcyjny GE Money Banku S.A. na dzień 31 grudnia 2008 wynosił 562 458 tys. zł i składał się z 56 245 751 akcji imiennych, każda o nominale 10 zł.

Kapitał zapasowy przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych lub na inne cele, w tym na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. Kwota kapitału zapasowego wynosiła 927 307 tys. zł i stanowiła nadwyżkę wartości godziwej wyemitowanych akcji ponad ich wartość nominalną.

Kapitał rezerwowy tworzy się z corocznych odpisów dokonywanych z zysku i z innych źródeł, niezależnie od kapitału zapasowego. Kapitał rezerwowy przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych lub na inne cele, w tym na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy.

Zyski zatrzymane stanowi niepodzielony wynik finansowy.

Kapitał mniejszości stanowi kapitał akcjonariuszy mniejszościowych.

Fundusz ogólnego ryzyka tworzony jest z zysku z przeznaczeniem na niezidentyfikowane ryzyka działalności bankowej. O wykorzystaniu funduszu rozstrzyga Walne Zgromadzenie Grupy, z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów.

Wartości niematerialne i prawne są to możliwe do zidentyfikowania niepieniężne składniki aktywów Grupy nie mające postaci fizycznej, będące w posiadaniu Grupy w celu wykorzystania w produkcji lub dostarczaniu dóbr lub świadczeniu usług, lub w celu oddania do odpłatnego używania osobom trzecim, lub w celach związanych z działalnością administracyjną jednostki. Na wartości niematerialne i prawne składają się: wartość firmy, znak towarowy, wartości niematerialne powstałe w wyniku połączenia jednostek gospodarczych, nakłady związane z zakupem oprogramowania (licencji) i ich rozwoju do czasu ostatecznego oddania systemów informatycznych do eksploatacji. Wartości niematerialne i prawne wycenione zgodnie z wartością bilansową stanowią pomniejszenie funduszy podstawowych Grupy.

Wartość firmy powstała w wyniku połączenia jednostek gospodarczych, ponieważ płatność dokonana przez jednostkę przejmującą uwzględniała oczekiwane przyszłe korzyści ekonomiczne z tytułu aktywów, których nie można pojedynczo zidentyfikować, ani osobno ująć. Wartość firmy powstała m.in. z tytułu takich czynników jak wysoko wykwalifikowani pracownicy, korzyści wynikające z posiadania centrali, oczekiwane synergie, wzrost zysku oraz przyszły rozwój rynku. Czynniki te nie są osobno ujęte oraz rozpoznane jako aktywa, gdyż nie da się wiarygodnie oszacować związanych z nimi przyszłych korzyści ekonomicznych. Dodatkowo nie można ich pojedynczo zidentyfikować i oddzielić od Grupy, a także sprzedać, przetransferować, wydzierżawić lub wymienić zarówno indywidualnie, jak i łącznie.

Niezrealizowane zyski / straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych obejmują wynik na instrumentach dłużnych i kapitałowych dostępnych do sprzedaży, który jest ewidencjonowany w kapitałach Banku, przy czym:

- a) w przypadku straty fundusze podstawowe pomniejsza się o 100% straty;
- b) w przypadku zysków do funduszy uzupełniających zalicza się 60% tychże zysków.

Na dzień 31 grudnia 2008r. fundusze podstawowe Grupy zostały pomniejszone o kwotę 3 357 zł z tytułu niezrealizowanych strat na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży. Natomiast fundusze uzupełniające zostały powiększone o kwotę 1 203 627zł z tytułu zysków na tychże instrumentach.

W dniu 25 marca 2008 r. pomiędzy GE Money Bankiem S.A. a GE Capital International Financing Corporation została zawarta pożyczka podporządkowana na kwotę 1 000 000 tys. zł, z których 674 211 tys. zł zostało wykorzystane. Komisja Nadzoru Finansowego w dniu 7 lipca 2008 r. wydała zgodę na włączenie pożyczki podporządkowanej do funduszy uzupełniających GE Money Bank S.A.

3.2 Suma funduszy własnych oraz wartość poszczególnych składników i pomniejszeń funduszy podstawowych i uzupełniających określonych w art. 127 ustawy – Prawo Bankowe i ustawie w sprawie funduszy własnych banków

Tabela 1. Wielkość i struktura funduszy własnych wg stanu na dzień 31 grudnia 2008r. (w tys. PLN)

Pozycja	Wartość	
Fundusze podstawowe	kapitał akcyjny	562,458
	kapitał zapasowy	927,307
	kapitał rezerwowy	357,523
	zysk zatrzymany	58,803
	kapitał mniejszości	684,284
	fundusz ogólnego ryzyka	1,494,366
	wartości niematerialne i prawne	(1,165,341)
	wartość firmy jednostki zależnej	868,504
	ujemny kapitał z aktualizacji wyceny	(3)
	Razem	3,787,901
Fundusze uzupełniające	pożyczka podporządkowana	674,211
	dodatni kapitał z aktualizacji wyceny	1,203
	Razem	675,414
Fundusze własne (fundusze podstawowe + uzupełniające)	4,463,315	

3.3 Kwota kapitału krótkoterminowego oraz składniki zaliczone do kapitału krótkoterminowego określone zgodnie z § 5 ust. 1 uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków

Grupa nie korzysta z kapitału krótkoterminowego.

3.4 Pozycje wymienione w § 2 ust. 1 pkt 3 i 4 uchwały w sprawie funduszy własnych banków

Grupa nie stosuje metody wewnętrznych ratingów, nie posiada również ekspozycji sekurytyzacyjnych.

3.5 Dla banków, o których mowa w § 5 ust. 4 uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków – suma funduszy własnych i kapitału krótkoterminowego

Grupa nie korzysta z kapitału krótkoterminowego.

4. Informacje z zakresu przestrzegania wymogów kapitałowych, o których mowa w art. 128 ustawy - Prawo bankowe.

4.1 Opis metody stosowanej przez bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego stanowiącego wsparcie bieżącej i przyszłej działalności banku

4.1.1 Adekwatność kapitałowa

Podstawowym celem zarządzania kapitałem w Grupie jest zapewnienie efektywnego wykorzystania kapitału w relacji do skłonności do podejmowania ryzyka oraz rozwoju biznesowego Grupy. W tym celu dokonywany jest pomiar ryzyka w kontekście adekwatności kapitałowej w dwóch wymiarach:

- regulacyjnym – jako sumę wymogów kapitałowych zgodnych z regulacjami Komisji Nadzoru Bankowego;
- wewnętrznym – jako wielkość kapitału wewnętrznego, tj. oszacowanej przez Grupę kwoty niezbędnej do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy oraz zmian otoczenia gospodarczego uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka.

Za optymalny i docelowy poziom kapitałów Grupa przyjmuje wartość kapitału wewnętrznego jako najlepszego i najpełniejszego szacunku skali ryzyka, na które jest narażona. Jednak niezależnie od powyższego, zgodnie ze skłonnością Grupy do podejmowania ryzyka oraz zachowując odpowiednie wymogi regulacyjne, ustalony jest wewnętrzny minimalny poziom wielkości funduszy własnych równy całkowitemu wymogowi kapitałowemu zapewniającemu współczynnik wypłacalności na poziomie 10%.

4.1.2 Planowanie kapitałowe

Planowanie potrzeb finansowych oraz kapitałowych odbywa się poprzez cykliczne sesje planistyczne:

- średniookresowa strategia w horyzoncie 3-letnim;
- przegląd i aktualizacja strategii na okres 1,5 roku.

Narzędziami planowania są sprawozdania finansowe pro forma oraz prognozy zapotrzebowania na kapitał, w tym szacunki współczynnika wypłacalności. Grupa prowadzi miesięczny monitoring wykonania planów finansowych oraz podejmuje działania naprawcze w przypadku istotnych odchyłeń danych bieżących od planowanych, w szczególności odnośnie minimalnego poziomu funduszy własnych.

W przypadku stwierdzenia bieżącego lub prognozowanego niedoboru funduszy własnych w stosunku do wielkości wymogów kapitałowych, Grupa w porozumieniu z właścicielem podejmuje działania mające na

celu zwiększenie bazy kapitałowej lub obniżenie wymogów kapitałowych poprzez w szczególności jedno z poniższych działań lub też odpowiednią ich kombinację:

- dokapitalizowanie Grupy w postaci pożyczki podporządkowanej ze strony właściciela;
- wyemitowanie akcji przeznaczonych do objęcia przez właściciela;
- wyemitowanie mniejszościowego pakietu akcji przeznaczonego do objęcia przez inwestora zewnętrznego;
- ograniczenie lub też czasowe wstrzymanie akcji kredytowej Grupy.

Bieżące zarządzanie kapitałem pozostaje w gestii Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami, który na bieżąco monitoruje wielkość posiadanego oraz wymaganego kapitału, jak również inicjuje wszelkie transakcje mające wpływ na jego wielkość.

4.1.3 Wyznaczanie wymogu kapitałowego w Grupie

Podstawowym celem zarządzania kapitałem w Grupie jest zapewnienie efektywnego wykorzystania kapitału w relacji do apetytu na ryzyko oraz rozwoju biznesowego Grupy. Zarządzanie kapitałem jest w związku z tym zgodne z wymogami regulacyjnymi określonymi w odpowiednich uchwałach Komisji Nadzoru Bankowego. Opiera się ona o trzy wzajemnie się uzupełniające filary. Filar I zawiera zbiór zasad oraz metodologii, służących wyznaczeniu wymogów kapitałowych, określony wspólnie dla wszystkich banków działających na rynku. Filar II to proces oceny nadzorczej, który zawiera wymagania stawiane bankom odnośnie ich wewnętrznego sposobu wyznaczania wymogów kapitałowych. Filar III zawiera postanowienia odnoszące się do dyscypliny rynkowej i stawia wymogi dotyczące informacji ujawnianych przez banki w zakresie zarządzania ryzykiem i kapitałem.

Proces wyznaczania wymaganego poziomu kapitału odbywa się na dwóch płaszczyznach: regulacyjnej oraz wewnętrznej. Pierwszy z nich odbywa się w oparciu o regulacje prawne odnośnie minimalnego poziomu funduszy własnych wyznaczone przy wykorzystaniu ustandaryzowanych dla całego systemu bankowego metod pomiaru wielkości tzw. całkowitego wymogu kapitałowego w oparciu o szczegółowe przepisy określone przez Komisję Nadzoru Bankowego w szeregu uchwał. Drugą płaszczyzną jest tzw. proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (z ang. ICAAP), w ramach którego Grupa, w oparciu o wieloletnią praktykę i doświadczenie, dokonuje estymacji wielkości funduszy własnych w jego ocenie niezbędnych dla wsparcia zarówno bieżącej jak i przyszłej działalności Grupy. Większa z sumy wymogów kapitałowych określonych zgodnie z postanowieniami Filara I oraz wymogów kapitałowych określonych zgodnie z postanowieniami Filara II stanowi ogólny wymóg kapitałowy, tj. wielkość kapitału, jaką Grupa musi utrzymywać.

4.1.4 Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP)

4.1.4.1 GE Money Bank S.A.

W celu aktywnego zarządzania adekwatnością kapitałową Bank, oprócz planowania potrzeb kapitałowych w postaci minimalnego poziomu kapitałów własnych, wprowadza i rozwija proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego. Proces ten jest integralną częścią systemu zarządzania ryzykiem i stanowi jego dopełnienie poprzez wprowadzenie całościowego i kompleksowego spojrzenia na wszystkie ryzyka, wewnętrzne i zewnętrzne, istotne w kontekście realizacji długofalowej strategii biznesowej.

4.1.4.1.1 Główne założenia procesu wyznaczania wymogów kapitałowych wg Filara II

Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest właściwe szacowanie oraz utrzymywanie kapitału wewnętrznego na poziomie pozwalającym na zabezpieczenie ekspozycji z tytułu wszystkich zidentyfikowanych rodzajów ryzyka w działalności bankowej w sposób zapewniający pokrycie określonego przez Bank poziomu strat nieoczekiwanych. Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest integralną częścią zarządzania finansowego Bankiem, jak również jest kluczowym czynnikiem dla zapewnienia:

- właściwej identyfikacji ryzyka w działalności bankowej;
- pełnego, rzetelnego pomiaru ryzyka oraz kapitału wewnętrznego na pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka;
- agregacji ryzyk w celu określenia profilu ryzyka Banku, monitoringu i bieżącej kontroli adekwatności kapitałowej oraz kontroli otrzymanych w procesie wyników.

Na proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego w Banku składają się: identyfikacja, pomiar i monitoring istotnych ryzyk oraz podejmowanie działań zarządczych ograniczających lub optymalizujących ekspozycje Banku na dane rodzaje ryzyka.

Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest integralną częścią procesu zarządzania finansowego Bankiem, co ma odzwierciedlenie w planach finansowych wynikających bezpośrednio ze średniookresowej strategii rozwoju Banku, a uwzględniających zarówno poziom ryzyka i jak i oczekiwaną stopę zwrotu na kapitale. Dodatkowo na poziomie poszczególnych portfeli bankowych kapitał wewnętrzny określa ich dochodowość poprzez miarę zwrotu z kapitałów własnych Banku (ROE), zapewniając tym samym istotne informacje do podejmowania strategicznych decyzji związanych z rozwojem poszczególnych linii produktowych. Proces ICAAP zapewnia bezpośrednie powiązanie pomiędzy kapitałem a ekspozycją na ryzyko, które zabezpiecza. Całościowe spojrzenie na te dwa elementy (ryzyko i pozycję kapitałową Banku) powinno stanowić podstawę podejmowania bieżących jak i strategicznych decyzji. Szczególne znaczenie proces ma dla planowania finansowego oraz analizy nowych produktów czy też linii biznesowych. Dźwignia finansowa, będąca wypadkową oszacowanego poziomu kapitału wewnętrznego, stanowi również podstawową miarę w ocenie nowych produktów bankowych. Podstawą procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego jest strategia zarządzania ryzykiem i kapitałem w Banku, a ich spójność pozwala na utrzymywanie kapitału wewnętrznego na poziomie stosownym do profilu i skali ryzyka.

Ocena adekwatności kapitałowej polega na porównaniu kwoty oszacowanego kapitału wewnętrznego na pokrycie ogólnego poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank, z kwotą kapitału będącego w dyspozycji w bieżącej jak i planowanej wysokości.

Ważnym z punktu widzenia procesu ICAAP jest również sposób agregacji poszczególnych wielkości kapitału wewnętrznego z tytułu każdego zidentyfikowanego ryzyka na całkowitą wielkość kapitału wewnętrznego Banku. Bank, stosując ostrożnościowe podejście, przyjmuje założenie o idealnej korelacji pomiędzy poszczególnymi ryzykami, co oznacza, że dla potrzeb agregacji poszczególnych wielkości kapitału wewnętrznego Bank przyjmuje, iż nastąpi jednoczesne urzeczywistnienie się strat nieoczekiwanych we wszystkich ryzykach, na które Bank jest narażony. Oznacza to w szczególności, iż w szacunkach kapitału wewnętrznego Bank podjął decyzję o nie korzystaniu z efektów dywersyfikacyjnych, jakie występują pomiędzy poszczególnymi ryzykami występującymi w zakresie prowadzonej przez Bank działalności.

Ponieważ proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest procesem ciągłym, jego kontrola oraz monitorowanie odbywa się poprzez cykliczne raportowanie do właściwych jednostek organizacyjnych Banku. W procesie biorą udział jednostki, takie jak: Biuro Operacji Finansowych, Pion Zarządzania Ryzykiem oraz w zakresie raportowania, zgodnie z wymogami nadzorczymi, Dział Sprawozdawczości Finansowej. W zapewnieniu efektywności procesu oraz jego bieżącej kontroli kluczową rolę pełni Komitet Zarządzania Ryzykiem.

Proces ICAAP obejmuje nie tylko ryzyka charakterystyczne dla Banku, ale również ryzyka ponoszone przez jego spółki zależne. Identyfikowanie ryzyk istotnych w spółkach zależnych wykonywane jest samodzielnie przez te podmioty, odrębnie od oceny ryzyk prowadzonej przez Bank. Identyfikacja ryzyk istotnych dokonywana jest jedynie przez te podmioty, które są w pełni konsolidowane przez Bank dla celów sprawozdawczości, zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa i regulacjami z zakresu rachunkowości. Podmioty zależne o charakterze nieistotnym mogą zostać pominięte.

Nie istnieje uniwersalny wykaz ryzyk trwale istotnych dla spółek zależnych. Podmioty zależne mogą jednak ustalić własne wykazy ryzyk trwale istotnych. Wykazy te muszą zostać zatwierdzone przez Radę Nadzorczą danej spółki zależnej oraz Zarząd Banku.

Rada Nadzorcza danej spółki zależnej oraz Zarząd Banku zatwierdza wykaz ryzyk istotnych zidentyfikowanych w podmiotach zależnych oraz kryteria zastosowane do przeprowadzenia tej oceny.

W spółkach zależnych kapitał wewnętrzny szacowany jest dla ryzyk uznawanych za istotne. Przy ryzykach traktowanych za istotne również na poziomie Banku kapitał szacowany jest na bazie skonsolidowanej, po wyeliminowaniu transakcji wewnętrznych. W innych przypadkach wielkość kapitału określa się na poziomie podmiotu (również po wyeliminowaniu transakcji wewnętrznych).

Warunkiem koniecznym dla oszacowania kapitału na poziomie skonsolidowanym jest techniczna wykonalność takiego oszacowania (np. dostępność odpowiednich danych) oraz brak przeszkód dla przepływów pieniężnych między spółkami zależnymi a Bankiem (w przypadku stosowania modeli odzwierciedlających dywersyfikację ryzyka).

Zakres metod szacowania kapitału wewnętrznego na poziomie podmiotu obejmuje modele wartości/zysków zagrożonych, metody regulacyjne oraz analizy porównawcze. W przypadku braku wiarygodnych wewnętrznych modeli kwantyfikacji preferowane jest stosowanie metod regulacyjnych (jeżeli są dostępne).

Agregacja ryzyk spółek zależnych kwantyfikowanych na poziomie podmiotu wykonywana jest zgodnie z tymi samymi zasadami co w Banku. Ryzyka podmiotów zależnych kwantyfikowane na poziomie Banku są włączane do kapitałów wewnętrznych dla konkretnych ryzyk i jako takie nie wymagają odrębnej agregacji.

4.1.4.1.2 Identyfikacja i pomiar ryzyka

W kontekście identyfikacji i pomiaru ryzyk w ramach szacowania kapitału wewnętrznego Bank stosuje kompleksowe podejście oparte o dwa równoległe i uzupełniające się procesy:

- z dołu na górę (tzw. „bottom up”) – realizowany w ramach standardowych procesów zarządzania ryzykiem prowadzonych w dedykowanych komórkach organizacyjnych, na które składają się m.in. bieżące monitorowanie oraz ilościowy pomiar ekspozycji za pomocą przyjętych w Banku modeli i formuł kalkulacyjnych. Dotyczy to głównie takich ryzyk jak: kredytowe, operacyjne, rynkowe, stopy procentowej w księdze bankowej oraz płynności. Miary ekspozycji w poszczególnych kategoriach ryzyk mierzalnych oraz metody ich przełożenia na wartość kapitału wewnętrznego są zatwierdzane przez Komitet Zarządzania Ryzykiem;
- z góry na dół (tzw. „top down”) – polegający na całościowej ocenie ryzyk dokonywanej przez najwyższe kierownictwo Banku. Proces ten obejmuje zarówno działania kontrolne nad regularnym procesem zarządzania ryzykami („bottom up”) jak i bezpośrednio zaangażowanie kierownictwa w identyfikację ryzyk i proces adekwatności kapitałowej. Wymienione działania prowadzone są w ramach Komitetu Zarządzania Ryzykiem lub w ramach komitetów niższego poziomu. W szczególności Zarząd Banku i inni członkowie najwyższego kierownictwa odbywają cykliczne sesje strategiczne w celu identyfikacji potencjalnych zagrożeń dla realizacji strategii biznesowej Banku. Przedmiotem analizy są m.in. ryzyka strategiczne, makroekonomiczne, biznesowe, konkurencyjne, reputacyjne, regulacyjne, które nie zostały pokryte całkowicie lub nie w pełni przez standardowe metody i narzędzia procesu „bottom up”.

4.1.4.1.3 Testy warunków skrajnych

Testy warunków skrajnych stanowią jedno z kluczowych narzędzi wspomagających ocenę ryzyka oraz adekwatności kapitału wewnętrznego w Banku. Obejmują one zarówno proste analizy wrażliwości, jak i statystyczne modele badające rozkłady strat przy założonych scenariuszach kształtowania się wybranych zmiennych objętych modelem.

Wyniki testów brane są pod uwagę przede wszystkim w takich procesach zarządczych jak:

- cykliczne planowanie finansowe;
- wprowadzanie nowych produktów do oferty;
- badanie adekwatności kapitału wewnętrznego.

W ostatnim z wymienionych zastosowań spełniają szczególną rolę jako narzędzie szacowania potencjalnej ekspozycji na zidentyfikowane ryzyko i tym samym stanowią podstawę alokacji kapitału wewnętrznego z tytułu danego ryzyka.

4.1.4.1.4 Szacowanie kapitału wewnętrznego

Kapitał wewnętrzny na poszczególne ryzyka jest szacowany przez Bank przy wykorzystaniu następującej metodologii:

Ryzyko kredytowe - Bank stosuje model kapitału ekonomicznego. Kapitał ekonomiczny wyznaczany jest dla poszczególnych portfeli kredytowych Banku w oparciu o wartość straty nieoczekiwanej przy uwzględnieniu

korelacji pomiędzy zachowaniem poszczególnych ekspozycji wchodzących w skład portfela z zachowaniem 99.99% poziomu ufności, co odpowiada najwyższej ocenie wiarygodności kredytowej, tj. AAA. W przypadku kredytów hipotecznych wyrażonych w walutach obcych Bank wyznacza dodatkowy wymóg kapitałowy.

Ryzyko operacyjne – kapitał wewnętrzny wynosi 12% sumy ogólnego (całkowitego) wymogu kapitałowego oszacowanego za pomocą modelu kapitału ekonomicznego.

Ryzyko stopy procentowej - wyznaczenie kapitału wewnętrznego oparte jest o dwa podejścia:

- metodę luki stopy procentowej, który bada wpływ zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku, wynikający z niedopasowań czasowych aktywów i pasywów w poszczególnych przedziałach czasu, obierając założenia w zakresie przyszłych wcześniejszych spłat oraz zachowania depozytów o nieustalonym terminie zapadalności w oparciu o ich historyczny rozkład;
- model wartości ekonomicznej, który bada zmiany zdyskontowanej wartości przepływów środków pieniężnych (wartości ekonomicznej) wynikającej z obecnego portfela Banku w efekcie natychmiastowej i nieoczekiwanej zmiany stóp procentowych z zadaniem przedziałem ufności na poziomie 99%. Przy czym w zakresie przyszłych wcześniejszych spłat Bank traktuje ich poziom jako dodatkowe zmienne losowe pochodzące z rozkładu normalnego wyznaczone na podstawie historycznej zmienności oraz dodatkowo skorelowane z krzywą dochodowości. Natomiast w zakresie zachowania depozytów o nieustalonym terminie zapadalności Bank ocenia wielkość osady przy zastosowaniu odpowiedniego log-normalnego procesu dyfuzji.

Bank uznaje, że ekspozycja Banku generuje istotne ryzyko, jeżeli jej wielkość w danym miesiącu przekraczać będzie 2% funduszy własnych Banku. W takiej sytuacji wielkość ekspozycji ponad ten limit uznawana jest za kapitał wewnętrzny alokowany na ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym.

Ryzyko płynności - Bank stosuje model wartości zagrożonej do oceny zwiększonych kosztów finansowania się Banku w sytuacji wystąpienia ograniczenia płynności. Podobnie jak w przypadku ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej Bank uznaje, że ekspozycja Banku generuje istotne ryzyko, jeżeli jej wielkość w danym miesiącu przekraczać będzie 2% funduszy własnych Banku.

Ryzyko walutowe – Bank wylicza kapitał wewnętrzny w oparciu o metodę podstawową stosowaną w ramach Filara I, oznacza to w szczególności, że kapitał wewnętrzny wynosi:

- 8% pozycji walutowej całkowitej – jeżeli pozycja walutowa całkowita przewyższa 2% funduszy własnych Banku;
- 0 – jeżeli pozycja walutowa całkowita nie przewyższa 2% funduszy własnych.

W celu oceny ryzyk trudnomierzalnych z częstotliwością pozwalającą na ocenę i utrzymywanie kapitału wewnętrznego adekwatnie do profilu ryzyk trudnomierzalnych, na które narażony jest Bank, nie rzadziej niż raz w roku, przeprowadzana jest w Banku tzw. „Sesja Strategiczna”. Podczas Sesji Strategicznej wykorzystywane są założenia i wyniki sesji planistycznych. Wyniki jakościowej oceny adekwatności kapitału wewnętrznego oraz jego alokacji na pokrycie ryzyk trudnomierzalnych przygotowywane są przez Pion Zarządzania Ryzykiem i przedstawiane do zatwierdzenia przez Komitet Zarządzania Ryzykiem. W ramach Sesji Strategicznej przeprowadzonej w czwartym kwartale 2008r. Zarząd Banku wraz z jego najwyższym kierownictwem zidentyfikowali listę największych zagrożeń dla realizacji strategii biznesowej Banku, które następnie zostały poddane dogłębnej analizie przez odpowiednie jednostki organizacyjne w Banku:

- ryzyko związane z integracją z BPH S.A.;
- ryzyko zmienności celów;
- ryzyko wzrostu bezrobocia;
- ryzyko utraty kluczowych pracowników;
- ryzyko rosnących wymogów regulacyjnych i potencjalnych zmian prawnych.

4.1.4.2 Bank BPH S.A.

W myśl zapisów uchwały nr 4/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. „w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego” od początku roku 2008 Bank BPH S.A. ustanowił ICAAP jako proces służący ocenie wielkości kapitału wymaganego do pokrycia ryzyk, jakie Bank

ponosi, tj. kapitału wewnętrznego. Proces ten zapewnia także, by kapitał dostępny w każdym czasie w pełni pokrywał kapitał wewnętrzny lub regulacyjny, w zależności od tego, który z nich jest wyższy. ICAAP jest ściśle powiązany ze strategicznymi celami biznesowymi, skłonnością do podejmowania ryzyka oraz profilem ryzyka Banku, a także z jego adekwatnością kapitałową, zapewniając wielokierunkowy mechanizm interakcji między tymi elementami składowymi.

Proces ten obejmuje wzajemnie zależne fazy, realizowane w poniższej kolejności:

- początkowa faza określenia istotności ryzyk to proces analizy ryzyk występujących w otoczeniu i działalności Banku. Jego efektem jest wyłonienie zestawu ryzyk istotnych, które następnie uwzględniane są w kolejnych etapach procesu;
- następną fazą jest kwantyfikacja ryzyk, czyli pomiar i oszacowanie wielkości poszczególnych ryzyk oraz kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia poszczególnych ryzyk, z zastosowaniem metodologii przyjętych przez Bank;
- w kolejnej fazie oszacowany kapitał wewnętrzny zostaje zagregowany, w wyniku czego określona jest łączna pozycja ryzyka (poziom kapitału wewnętrznego) Banku;
- fazy kontroli ex-ante, monitorowania i raportowania kapitału (w tym kontrola ex-post) obejmujące alokowanie kapitału dostępnego do konkretnych ryzyk, segmentów biznesowych i nadwyżki kapitału.

W ramach pierwszej fazy procesu ICAAP następuje identyfikacja bieżących i przyszłych ryzyk istotnych. Faza ta składa się z określenia wszelkich ryzyk, na które Bank jest narażony oraz z ich oceny pod względem istotności. Ryzyko jest istotne, jeżeli w znaczny sposób może wpłynąć na zysk lub kapitał dostępny Banku. Bank utrzymuje kapitał na pokrycie ryzyk istotnych, chyba, że stosowane są inne metody łagodzenia ryzyka (np. przy ryzyku płynności). Ryzyka istotne są przez Bank zarządzane. Zgodnie z Polityką Zarządzania Kapitałem w Banku BPH S.A. istotność ryzyka oceniana jest podczas warsztatów oceny ryzyka. Warsztaty są przeprowadzane co najmniej raz do roku oraz zawsze, gdy jest to wymagane przez uwarunkowania wewnętrzne lub zewnętrzne.

W celu doprecyzowania zasad identyfikowania ryzyk istotnych, Polityka Zarządzania Kapitałem określa dwie kategorie ryzyk, tj. ryzyka trwale istotne oraz ryzyka oceniane pod względem istotności okresowo. Ryzyka trwale istotne zawsze uznaje się za istotne. Wszelkie inne ryzyka oceniane są przez Bank pod względem istotności okresowo.

Następujące ryzyka uznaje się w Banku BPH S.A. za trwale istotne:

- ryzyko kredytowe;
- ryzyko operacyjne;
- ryzyko rynkowe;
- ryzyko biznesowe;
- ryzyko płynności.

Ryzyka okresowo oceniane pod względem istotności obejmują m.in.:

- ryzyko reputacji;
- ryzyko modeli;
- ryzyko sekurytyzacji;
- niektóre podkategorie ryzyk trwale istotnych.

Dodatkowo Bank zdefiniował specjalną kategorię ryzyka – tzw. ryzyko zmian własnościowych, które do października 2008 r. było traktowane jako ryzyko istotne. Zmiana statusu ryzyka miała miejsce w związku z objęciem przez GE Money Bank S.A. kontrolnego pakietu akcji Banku.

W drugiej fazie procesu ICAAP oszacowana zostaje kwota kapitału konieczna do pokrycia każdego ryzyka istotnego. Poniższa tabela określa modele stosowane do kwantyfikacji ryzyk trwale istotnych:

Tabela 2. Modele stosowane do kwantyfikacji ryzyk w Banku BPH S.A.

Ryzyko	Model
Kredytowe	Credit Risk+ (model główny), IRB-AA, MDA, STA, CCR (modele uzupełniające)
Operacyjne	Regulacyjna metoda standardowa
Rynkowe	Wartość zagrożona (Value-at-Risk)
Biznesowe	Zyski zagrożone (Earnings-at-Risk)
Płynności	Bank zabezpiecza się przed ryzykiem płynności zarządzając nim, ograniczając je i utrzymując aktywa płynne. Ryzyko to jest jednak uznawane za trwale istotne, gdyż jest jednym z najstarszych i najbardziej rozpowszechnionych w działalności bankowej.

Zgodnie z Polityką Zarządzania Kapitałem Banku BPH S.A., w odniesieniu do ryzyk, których nie uznaje się za trwale istotne, modelami preferowanymi są modele podobne do modeli wartości/zysków zagrożonych. W przypadku ryzyk, przy których Bank nie stosuje modeli wartości/zysków zagrożonych, do oceny kapitału wewnętrznego mogą być wykorzystane analizy scenariuszy lub inne metody ilościowe.

Przy ryzykach, które nie poddają się żadnemu rodzajowi analizy ilościowej, można oszacować wielkość kapitału wewnętrznego w oparciu o analizę porównawczą (wewnętrzną lub zewnętrzną). Porównanie wewnętrzne oznacza szacowanie wielkości kapitału wymaganego do pokrycia danego ryzyka przez odniesienie do wielkości kapitału określonej dla innego, porównywalnego ryzyka (ryzyk). Porównanie zewnętrzne polega na szacowaniu wielkości kapitału wewnętrznego przez odniesienie do poziomu kapitału utrzymywanego dla tego samego ryzyka przez inne banki. Poza kapitałem wewnętrznym, dla każdego odrębnego ryzyka określa się także bufor kapitałowy na potencjalne, przyszłe, nieokreślone ryzyka, które mogą okazać się ryzykami istotnymi. Taki bufor kapitałowy zapewnia, że Bank unika niedoszacowania swego kapitału wewnętrznego; uznaje się go też za mający związek z progiem istotności ryzyka.

Do października 2008 r., Bank ostrożnościowo utrzymywał kapitał na ryzyko zmian własnościowych. Wysokość tego kapitału oszacowana jest na 4% mianownika współczynnika wypłacalności w pierwszym miesiącu po podziale Banku i jest zmniejszana o 1/12 w każdym miesiącu po podziale.

Podczas fazy kwantyfikacji ryzyk Bank szacuje kwotę kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia poszczególnych ryzyk istotnych. W fazie agregacji ryzyk kwoty te zostają zagregowane w celu uzyskania łącznej pozycji ryzyka (poziom kapitału wewnętrznego) Banku niezbędnego do pokrycia wszelkich ryzyk istotnych ponoszonych przez Bank. Aktualnie do agregacji stosowane jest przez Bank sumowanie poszczególnych kwot wymogów na pojedyncze ryzyka. Jest to podejście konserwatywne, zakładające pełną korelację między poszczególnymi ryzykami i jednocześnie zwyżające kwotę kapitału wewnętrznego ogółem.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem ważną rolę pełnią testy warunków skrajnych, tzw. stress-testy. Na potrzeby stress testów opracowywane są scenariusze wartości podstawowych zmiennych makroekonomicznych w przyszłości i analizowany jest wpływ poszczególnych zmian w warunkach zewnętrznych na funkcjonowanie Banku.

Równoległe i w ścisłym powiązaniu z przedstawionymi powyżej fazami prowadzony jest także podproces planowania kapitałowego i zarządzania kapitałem, który stanowiąc integralną część ICAAP, związany jest z koniecznością utrzymywania i alokowania odpowiedniej kwoty kapitału dostępnego, pozwalającej na pokrycie zidentyfikowanej pozycji ryzyka, zarówno w bieżącym okresie, jak i w przyszłości. ICAAP jest także głęboko zakorzeniony w procesach zarządzania ryzykami istotnymi, należących do codziennej działalności Banku.

ICAAP objęty jest systemem kontroli wewnętrznej Banku, który zapewnia zgodność procesu z regulacjami wewnętrznymi i zewnętrznymi oraz jego stałe usprawnianie i adekwatność względem profilu działalności Banku. Na system kontroli składają się m.in. okresowy przegląd procesu prowadzony przez zaangażowane w niego jednostki, a także regularny audyt tego przeglądu i samego procesu wykonywany przez Departament Audytu Wewnętrznego.

4.2 W przypadku banku stosującego metodę standardową do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków podaje się kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem oddzielnie dla każdej z klas ekspozycji określonych w § 20 ust. 1 załącznika nr 4 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków

Zgodnie z uchwałą nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe stanowi 8% aktywów ważonych ryzykiem Grupy. Tabela 3 przedstawia strukturę wymogów kapitałowych wyznaczonych metodą standardową w podziale na klasy ekspozycji na dzień 31 grudnia 2008r.

Tabela 3. Wielkość oraz struktura wymogu kapitałowego łącznie na ryzyko kredytowe oraz ryzyko kontrahenta wg stanu na dzień 31 grudnia 2008r. (w tys. PLN)

Klasa ekspozycji	Wartość
Rządy i banki centralne	0.00
Samorządy terytorialne i władze lokalne	22.78
Organy administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	1,140.65
Banki wielostronnego rozwoju	0.00
Organizacje międzynarodowe	0.00
Instytucje - banki	92,427.61
Przedsiębiorstwa	273,089.48
Detaliczne	954,214.61
Zabezpieczone na nieruchomościach	843,690.85
Przeterminowane	20,519.67
Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	2.01
Obligacje zabezpieczone	0.00
Ekspozycje krótkoterminowe wobec banków i przedsiębiorstw	0.00
Z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	2,768.90
Pozostałe	44,090.85
Razem	2,231,967.41

4.3 W przypadku banku stosującego metodę wewnętrznych ratingów do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z załącznikiem nr 5 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków, podaje się kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem oddzielnie dla każdej z klas ekspozycji określonych w § 6 ust. 1 załącznika nr 5 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków

Grupa nie stosuje metody wewnętrznych ratingów.

4.4 Kwota minimalnych wymogów kapitałowych, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2 – 5 uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków, łącznie oraz oddzielnie dla każdego rodzaju ryzyka

Tabela 4. Minimalne wymogi kapitałowe Grupy w rozbiciu na ryzyka wg stanu na dzień 31 grudnia 2008r. (w PLN)

Wymóg kapitałowy z tytułu:	Wartość
ryzyka kredytowego	2,009,061,198
ryzyka kredytowego kontrahenta	222,906,214
ryzyka operacyjnego	290,865,555.00
ryzyka walutowego	-
ryzyka cen towarów	-
ryzyka ogólnego stóp procentowych	39,299,357.00
ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych	13,575.00
ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych portfela handlowego	-
przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań	-
przekroczenia progu koncentracji kapitałowej;	-
ryzyka rozliczenia i dostawy	-
Razem	2,562,145,899.00

Minimalne wymogi kapitałowe określają regulacyjny poziom funduszy własnych, jaki utrzymywany jest przez Grupę w celu pokrycia ewentualnych nieoczekiwanych strat wynikłych z prowadzenia działalności operacyjnej. Poziom adekwatności kapitałowej Grupy wyznaczany jest poprzez współczynnik wypłacalności, którego wartość nie może być niższa od regulacyjnego minimum ustalonego na poziomie 8%.

Zgodnie z zasadami Filara 1 Nowej Umowy Kapitałowej oraz przepisami uchwał Komisji Nadzoru Bankowego nr 1/2007, 2/2007, 3/2007 z dnia 13 marca 2007 r. oraz nr 10/2007 z dnia 6 czerwca 2007 i nr 11/2007 z dnia 8 sierpnia 2007r. rachunek kalkulacji całkowitych wymogów kapitałowych odzwierciedla profil działalności Grupy i odnosi się do obecnej struktury jego aktywów i zobowiązań pozabilansowych. Ma to swoje implikacje zarówno w odniesieniu do zakresu ryzyk wchodzących do kalkulacji jak i występowania poszczególnych klas ekspozycji.

Z uwagi na fakt, iż Grupa Kapitałowa GE Money Bank S.A. działa w ramach holdingu jest ona zobowiązana do sporządzania sprawozdań skonsolidowanych, rachunek minimalnych wymogów kapitałowych przeprowadzany jest zarówno w ujęciu jednostkowym, jak i w ujęciu skonsolidowanym.

Grupa w procesie wyliczania minimalnych wymogów kapitałowych jest zobowiązana do ujmowania wymogu na:

- ryzyko kredytowe;
- ryzyko operacyjne;
- ryzyko walutowe;
- ryzyko cen towarów;
- ryzyko ogólne stóp procentowych;
- ryzyko szczególne cen instrumentów dłużnych;
- ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych portfela handlowego;
- z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań;
- z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej;
- ryzyka rozliczenia, dostawy oraz ryzyka kredytowego kontrahenta.

4.5 Kwota minimalnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego określonego zgodnie z załącznikiem nr 14 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków - oddzielnie dla każdej z zastosowanych metod.

Wymóg na ryzyko operacyjne jest wyliczany metodą standardową określoną w załączniku nr 14 do uchwały nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007r. Grupa wylicza wymóg kapitałowy na to ryzyko poprzez rozdzielanie wyniku finansowego Grupy na poszczególne linie biznesowe. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego jest równy średniej iloczynów części wyniku finansowego poszczególnych linii oraz odpowiadających im współczynników przeliczeniowych w ciągu ostatnich trzech lat. Na dzień 31 grudnia 2008r. wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego wyliczony metodą standardową wynosi: 290 865.55 tys. zł.

5. Informacje z zakresu ryzyka kredytowego i ryzyka rozmycia.

5.1 Definicje należności przeterminowanych i z rozpoznaną utratą wartości - stosowane dla celów rachunkowości

Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Dla celów rachunkowości Grupa przyjmuje, że należności przeterminowane obejmują ekspozycje, dla których wystąpiło opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek w stosunku do terminu określonego w umowie.

Składnik aktywów niefinansowych traci wartość w przypadku, gdy jego wartość księgową jest wyższa od wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna stanowi wyższą wartość spośród wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży oraz wartości użytkowej. Wyznaczenie wartości użytkowej wiąże się z przeprowadzeniem przez Grupę szacunków wartości przyszłych przepływów pieniężnych, oczekiwanych z tytułu dalszego użytkowania lub zbycia składnika aktywów i ze zdyskontowaniem tych wartości.

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

Składnik aktywów finansowych lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość, a strata z tytułu utraty wartości została poniesiona wtedy i tylko wtedy, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów, a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Ponieważ utratę wartości może spowodować złożony efekt kilku zdarzeń identyfikacja pojedynczego zdarzenia wskazującego utratę wartości może nie być możliwa. Dlatego też identyfikacja przesłanek utraty wartości dokonywana jest w Grupie w oparciu o obiektywne przesłanki ilościowe i jakościowe z uwzględnieniem oceny sytuacji finansowej klienta i jakości współpracy z Grupą. Identyfikacja występowania przesłanek utraty wartości dokonywana jest w oparciu o ocenę ryzyka niewywiązania się kredytobiorcy z zobowiązań wobec Grupy, zaś katalog obiektywnych przesłanek w Grupie jest zgodny z katalogiem przesłanek utraty wartości zdefiniowanych w MSR 39 „Instrumenty Finansowe – ujmowanie i wycena” oraz zapisami Rekomendacji R Komisji Nadzoru Bankowego oraz tożsamy z wymogami Nowej Umowy Kapitałowej i obejmuje między innymi następujące zdarzenia: wystąpienie istotnej kwoty zaległej powyżej 90 dni na którymkolwiek istotnym rachunku kredytobiorcy (bez względu na segment kredytobiorcy);

- znaczne pogorszenie sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy lub wystąpienie innych czynników stanowiących zagrożenie spłaty należności;
- restrukturyzacja polegająca na przyznaniu kredytobiorcy przez Bank, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych kontrahenta, udogodnienia, którego w innym wypadku Bank by nie udzielił;
- wykrycie oszustwa lub wyłudzenia/ próby wyłudzenia kredytu;
- wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego do rachunku;
- upływ terminu wypowiedzenia umowy kredytowej.

W przypadku niedotrzymania warunków umowy poprzez niespłacenie albo zaleganie ze spłaceniem odsetek lub należności głównej, przesłanką utraty wartości, w ocenie Grupy, jest 90-dniowe opóźnienie spłaty znaczącej kwoty należności. Warunek ten jest stosowany przez Grupę dla wszystkich segmentów kredytobiorców.

Restrukturyzacja zaangażowań kredytowych

W sytuacji pogorszenia standingu kredytowego kredytobiorcy, ujawnianego w szczególności w ramach systemu wczesnego ostrzegania i innych działań monitoringowych/ intensywnego monitorowania, w celu minimalizacji strat i możliwie szybkiego ograniczenia ryzyk – Grupa podejmuje szereg działań restrukturyzacyjnych. Najczęstsze elementy procesu restrukturyzacyjnego dotyczą renegotjacji warunków umowy kredytowej i mogą obejmować, m.in.:

- wydłużenie okresu spłat;
- obniżenie oprocentowania;
- umorzenie części zobowiązań finansowych kredytobiorcy;
- kombinacje powyższych.

Decyzje w zakresie działań restrukturyzacyjnych są traktowane jak decyzje kredytowe, w tym identyfikacja przesłanek utraty wartości, i podejmowane przez odpowiedni szczebel kompetencyjny, w szczególności w wyspecjalizowanym obszarze restrukturyzacji i windykacji Grupy.

5.2 Opis stosowanego podejścia i metod przyjętych do ustalania korekt wartości i rezerw

Podejście i metody stosowane do ustalenia rezerw zależą od jakości i wielkości ekspozycji kredytowej danego klienta.

W przypadku ekspozycji indywidualnie istotnych, dla których zidentyfikowane zostały przesłanki utraty wartości dokonywana jest indywidualna ocena przyszłych przepływów pieniężnych (portfel indywidualny, metoda indywidualna).

W przypadku ekspozycji niestanowiących jednostkowo istotnych pozycji dla sprawozdania Grupy (nieistotnych indywidualnie), dla których zidentyfikowane zostały przesłanki utraty wartości, szacunek przyszłych przepływów pieniężnych dokonywany jest w oparciu o dane historyczne dotyczące przepływów pieniężnych dla ekspozycji o podobnych charakterystykach ryzyka (portfel kolektywny, metoda kolektywna).

Ekspozycje, dla których nie zidentyfikowano przesłanek utraty wartości grupuje się, z zachowaniem zasady homogeniczności względem profilu ryzyka, oraz tworzy odpis aktualizujący / rezerwę na grupę ekspozycji, służącą pokryciu poniesionych a nieujawnionych strat (portfel IBNR ang. Incurred But Not Reported Losses).

Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Jeśli obiektywne przesłanki utraty wartości występują, wówczas dokonywane jest wyliczenie odpisu, który równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową ekspozycji a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Wartość bilansową ekspozycji kredytowej obniża się poprzez dokonanie odpisu. Kwotę straty ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie strata z tytułu utraty wartości ulegnie zmniejszeniu, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu utraty wartości, to uprzednio ujętą stratę z tego tytułu odwraca się poprzez skorygowanie rachunku rezerw. Kwotę odwróconej straty ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Poziom odpisów utrzymywanych przez Grupę składa się z odpisów wynikających z indywidualnej oceny pojedynczych aktywów a także z odpisów powstałych na skutek oceny ryzyka homogenicznych grup ekspozycji.

Dla celów określenia przyszłych przepływów pieniężnych aktywa finansowe ze zidentyfikowanymi przesłankami utraty wartości podlegają podziałowi na aktywa indywidualnie istotne oraz indywidualnie nieistotne.

Pomiar indywidualnej utraty wartości odbywa się dla wszystkich indywidualnie istotnych ekspozycji kredytowych, w przypadku których zidentyfikowano przesłanki wskazujące na utratę wartości. Próg istotności, decydujący o przypisaniu ekspozycji z przesłankami utraty wartości do pod-portfela indywidualnego, ustalany jest na poziomie kredytobiorcy i odnosi się do wielkości ekspozycji na dzień identyfikacji przesłanki utraty wartości. Określenie przyszłych przepływów pieniężnych dla aktywów

indywidualnie istotnych, dokonywane jest w oparciu o eksperckie szacunki spodziewanych spłat kredytobiorcy, wpływów z tytułu realizacji zabezpieczeń, sprzedaży wierzytelności oraz wszystkich innych przepływów, wobec których istnieje możliwość wiarygodnego udokumentowania oczekiwań. Szacunki, uwzględniające ocenę kondycji finansowej kredytobiorcy oraz oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych odzwierciedlają strategię Grupy wobec kredytobiorcy i wynikają między innymi z doświadczenia współpracy z kredytobiorcą lub innymi kredytobiorcami o zbliżonym profilu ryzyka oraz znajomości danych historycznych dla podobnych przypadków. W celu ustalenia wielkości utraty wartości ekspozycji kredytowej, dokonuje się analizy oczekiwanych przepływów pieniężnych z tytułu tej ekspozycji („odzysków”). W rachunku odpisów aktualizujących/rezerw ujmowane są wszelkie istotne koszty zewnętrzne, jakie Bank planuje ponieść w celu wygenerowania odzysków.

Pomiar utraty wartości w ujęciu kolektywnym odbywa się dla wszystkich indywidualnie nieistotnych ekspozycji kredytowych, w przypadku których zidentyfikowano przesłanki wskazujące na utratę wartości. Określenie przyszłych przepływów pieniężnych dla aktywów indywidualnie nieistotnych, oparte jest na ocenie portfelowej (kolektywnej) i wynika z historycznych doświadczeń dotyczących strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka (takich jak: segment kredytobiorcy, typ produktu, czas, jaki upłynął od wystąpienia zdarzenia default, ścieżka procesu restrukturyzacyjno-windykacyjnego). Dla celów kolektywnej oceny utraty wartości, aktywa finansowe są grupowane według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego, które wskazują na zdolność kredytobiorcy do spłaty zobowiązania. Dane historyczne dotyczące strat są korygowane na podstawie dostępnych bieżących danych (w celu odzwierciedlenia oddziaływania bieżących warunków, które nie miały wpływu w ocenianym okresie) jak też, korygowane poprzez wyeliminowanie czynników mających wpływ na dane historyczne, a nie występujących obecnie. Stopy odzysku wyliczane są na podstawie informacji o rzeczywistych spłatach rejestrowanych przez Grupę.

Przyszłe przepływy pieniężne, ustalone dla aktywów indywidualnie istotnych dyskontowane są przy wykorzystaniu pierwotnej efektywnej stopy procentowej. W przypadku, gdy pożyczka, należność lub instrument finansowy utrzymywany do terminu wymagalności jest instrumentem o zmiennej stopie procentowej, to stopa dyskontowa stosowana do oszacowania utraty wartości jest bieżącą efektywną stopą procentową ustaloną w ramach danego kontraktu. Przyszłe przepływy pieniężne w wycenie metodą portfelową dyskontowane są przy użyciu średniej efektywnej stopy procentowej dla zdefiniowanych grup ekspozycji o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego.

W zakresie portfela aktywów, dla których nie stwierdzono utraty wartości, Grupa tworzy odpis na straty poniesione, lecz nie zidentyfikowane (IBNR). Odpis z tytułu IBNR odzwierciedla poziom straty kredytowej, który wystąpił na skutek zaistnienia zdarzeń utraty wartości, które nie zostały zidentyfikowane przez Grupę do dnia bilansowego, ustalonej na podstawie historii strat dla aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka do charakterystyki ryzyka grupy aktywów objętych procesem wyliczenia IBNR. Odpis z tytułu IBNR liczony jest w oparciu o modele statystyczne dla grup aktywów łączonych w portfele o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego, wypracowane na bazie danych historycznych. Ponieważ Międzynarodowe Standardy Rachunkowości wymagają, by utrata wartości obejmowała wyłącznie poniesione straty - ze strat oczekiwanych dokonuje się eliminacji strat wynikających na skutek przyszłych zdarzeń.

Kalkulacja IBNR uwzględnia koncepcję okresu ujawniania straty kredytowej. „Okres ujawniania straty” jest to okres pomiędzy zaistnieniem zdarzenia, które skutkowałoby zidentyfikowaniem przesłanki utraty wartości, gdyby Bank posiadał wiedzę na jego temat, a momentem rzeczywistej identyfikacji tej przesłanki przez Bank. Dla celów ustalenia okresów ujawniania straty dokonuje się podziału portfela kredytowego na cztery grupy, z których każda składa się z ekspozycji kredytowych o podobnej charakterystyce procesu kredytowego:

- kredytobiorcy z segmentu korporacyjnego;
- małe przedsiębiorstwa;
- kredytobiorcy indywidualni – kredyty zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych (hipoteczne);
- kredytobiorcy indywidualni – kredyty niehipoteczne.

W szacunkach odpisów, Grupa nie ujmuje strat oczekiwanych na skutek zdarzeń przyszłych, bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich wystąpienia.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, dla których występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale własnym wyksięgowuje się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat, nawet, jeśli składnik aktywów finansowych nie został wyłączony z bilansu. Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i ujęta w rachunku zysków i strat stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat.

Strat z tytułu utraty wartości inwestycji w instrument kapitałowy kwalifikowany jako dostępny do sprzedaży nie poddaje się odwróceniu przez rachunek zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łącznie ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Aktywa finansowe wyceniane według kosztu

Jeśli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wyceniany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony przez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych. Tak ustalone straty z tytułu utraty wartości nie podlegają odwróceniu.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując modele wyceny. Wyceny instrumentów pochodnych o charakterze nieopcyjnym oraz papierów dłużnych nie notowanych na aktywnych rynkach dokonuje się w oparciu o model zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Dla instrumentów pochodnych o charakterze opcyjnym stosowane są modele wyceny opcji. Tam gdzie to możliwe w modelach wykorzystywane są dane pochodzące z aktywnego rynku. W przypadku, gdy dane wejściowe do modelu pochodzące z aktywnego rynku nie są dostępne, Grupa wykorzystuje parametry i wielkości szacunkowe. Głównym parametrem szacunkowym stosowanym do wyceny instrumentów finansowych jest korekta z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta. Korekta wyceny niezapadłych transakcji pochodnych w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta została przeprowadzona w podejściu analogicznym do wyceny portfela kredytowego. Oszacowania korekty wartości godziwej o ryzyko kredytowe kontrahenta dokonano w ujęciu indywidualnym – w przypadku klientów, gdzie analiza indywidualna wskazała na podwyższone ryzyko kredytowe kontrahenta oraz w ujęciu portfelowym – w odniesieniu do transakcji z kontrahentami, gdzie indywidualna ocena standingu kredytowego nie wykazała przesłanek podwyższonego ryzyka.

Rezerwy są ujmowane w bilansie w przypadku, gdy Grupa ma prawne lub zwyczajowo oczekiwane zobowiązania w wyniku przeszłych zdarzeń, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne.

Zobowiązania pozabilansowe

Rezerwa z tytułu utraty wartości zobowiązań pozabilansowych wyliczana jest w oparciu o ustanowiony limit i możliwą do odzyskania kwotę należności rozumianą jako bieżącą wartość szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dyskontowanych efektywną stopą procentową. Przepływy dotyczące zobowiązań pozabilansowych oblicza się w oparciu o ustalony limit w terminie odpowiadającym końcowej dacie tego zobowiązania i uzależnione od prawdopodobieństwa wypływu środków z Grupy.

5.3 Łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych), bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego i średnia kwota ekspozycji w danym okresie w podziale na klasy

Tabela 5. Łączna kwota ekspozycji Grupy według wyceny bilansowej i średnia kwartalna* kwota ekspozycji (w tys. PLN)

Klasa ekspozycji	31.12.2008r.*	Średnia w okresie**
Rządy i banki centralne	1,656,001	1,080,770
Samorządy terytorialne i władze lokalne	1,424	919
Organy administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	17,729	11,079
Banki wielostronnego rozwoju	-	-
Organizacje międzynarodowe	-	-
Instytucje - banki	2,945,571	2,569,570
Przedsiębiorstwa	4,348,776	3,704,800
Detaliczne	19,018,571	17,886,860
Zabezpieczenie na nieruchomościach	14,288,499	11,908,424
Przeterminowane	255,457	258,436
Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	17	17
Obligacje zabezpieczone	-	-
Ekspozycje krótkoterminowe wobec banków i przedsiębiorstw	-	242,855
Z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	23,074	15,383
Pozostałe	920,312	782,064
Razem	43,475,432	38,461,176

* W tym z tytułu zobowiązań pozabilansowych 7 773 662 tys. zł

** Średnio kwartalna wartość ekspozycji począwszy od czerwca 2008r (tj. od miesiąca gdy GE Money Bank S.A. stał się unijną instytucją dominującą)

Wielkość ekspozycji Grupy z tytułu ryzyka kredytowego na dzień 31 grudnia 2008r. wynosiła 43 475 432 tys. zł.

Średnia kwartalna wartość ekspozycji począwszy od czerwca 2008r. (tj. od miesiąca, gdy GE Money Bank S.A. stał się unijną instytucją dominującą) wynosiła 38 461 176 tys. zł.

5.4 Struktura geograficzna ekspozycji w rozbiciu na obszary ważne pod względem istotnych klas ekspozycji wraz z dodatkowymi informacjami, jeżeli są istotne

Działalność Grupy prowadzona jest wyłącznie na terenie Polski. W związku z tym zdecydowano o odstąpieniu od prezentacji struktury geograficznej ekspozycji.

5.5 Struktura branżowa ekspozycji lub w podziale według typu kontrahenta, w rozbiciu na klasy ekspozycji, wraz z dodatkowymi informacjami, jeżeli są istotne

Tabela 6. Struktura ekspozycji Grupy według typu kontrahenta w rozbiciu na klasy ekspozycji wg stanu na dzień 31 grudnia 2008r. (w tys. PLN)

Typ Kontrahenta / Ekspozycje	Instytucje	Przedsiębiorstwa	Klienci Detaliczni	Rzqd lub Bank Centralny	Pozostałe	Razem
Ekspozycje wobec Instytucji	2,945,571	-	-	-	-	2,945,571
Ekspozycje wobec Przedsiębiorstw	-	4,201,413	147,363	-	-	4,348,776
Ekspozycje Detaliczne	-	712,257	18,306,314	-	-	19,018,571
Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	-	913,802	13,374,698	-	-	14,288,499

Ekspozycje przeterminowane	-	20,319	203,266	-	31,873	255,457
Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	-	-	-	1,656,001	-	1,656,001
Ekspozycje z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	23,074	-	-	-	-	23,074
Ekspozycje wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	-	-	-	-	17,729	17,729
Ekspozycje wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	-	-	-	-	1,424	1,424
Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	-	-	-	-	920,312	920,312
Pozostałe ekspozycje	-	-	17	-	-	17
Razem	2,968,645	5,847,791	32,031,657	1,656,001	971,337	43,475,432

5.6 Struktura ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na klasy ekspozycji, wraz z dodatkowymi informacjami, jeżeli są istotne

Tabela 7. Struktura ekspozycji Grupy według okresów zapadalności w podziale na klasy ekspozycji wg stanu na dzień 31 grudnia 2008r. (w tys. PLN)

Termin zapadalności/ Ekspozycje	Rządy i banki centralne	Detaliczne	Zabezpieczenie na nieruchomościach	Instytucje - banki	Organy administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	Przedsiębiorstwa	Przeterminowane	Samorzędy terytorialne i władze lokalne	Z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	Pozostałe	Razem
Do 3 miesięcy	172	1,579,918	209,781	822,783	607	137,477	130,039	-	-	-	-	2,880,775
Od 3 do 6 miesięcy	14,931	681,840	1,776	119,389	299	104,828	4,369	-	-	-	-	927,432
Od 6 do 12 miesięcy	22,610	1,795,499	16,034	40,575	600	1,083,475	12,073	-	-	-	-	2,970,866
Od 1 roku do 3 lat	234,752	6,375,813	130,017	1,463,760	4,953	1,450,512	23,818	-	23,074	-	-	9,706,699
Od 3 do 5 lat	-	2,438,054	146,673	169,599	862	483,250	11,758	-	-	-	-	3,250,196
Od 5 do 10 lat	257,922	1,609,776	757,009	73,105	5,603	382,613	5,912	604	-	-	-	3,092,544
Powyżej 10 lat	848,287	3,255,027	13,027,210	148,064	2,799	119,652	34,489	820	-	-	-	17,436,347
Brak określonego terminu	277,327	1,282,646	-	108,296	2,006	586,969	32,999	-	-	17	920,312	3,210,573
Razem	1,656,001	19,018,571	14,288,499	2,945,571	17,729	4,348,776	255,457	1,424	23,074	17	920,312	43,475,432

5.7 W rozbiciu na istotne branże lub typy kontrahentów kwoty:

5.7.1 Ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości i przeterminowanych

Tabela 8. Wartość brutto ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości w rozbiciu na typy kontrahentów wg stanu na dzień 31 grudnia 2008r. (w tys. PLN)

Typ kontrahenta	Wartość ekspozycji brutto
Klienci detaliczni	1,398,919
Przedsiębiorstwa	177,597
Pozostali	1,484
Razem	1,578,000

Tabela 9. Wartość brutto ekspozycji przeterminowanych wg stanu na dzień 31 grudnia 2008r. (w tys. PLN)

Wartość ekspozycji brutto	1,342,635
----------------------------------	------------------

5.7.2 Salda korekt wartości i rezerw według stanu na koniec i początek okresu.

Tabela 10. Salda rezerw wg stanu na 31 grudnia 2008r. oraz 31 grudnia 2007r. (w tys. PLN)

	31.12.2008*	31.12.2007**
Salda rezerw	1,475,361	1,045,743

* Zwiększenia w wyniku nabycia udziałów w jednostkach zależnych wyniosło 265 509 tys. PLN

** W związku ze sporządzeniem skonsolidowanego sprawozdania finansowego po raz pierwszy w roku 2008 w jednostkowym sprawozdaniu GE Money Banku S.A. dokonano, dla celów porównawczych, korektę bilansową odsetek impairmentowych w kwocie 112 706 tys. zł, poprzednio prezentowaną w sprawozdaniu finansowym w bilansie netto.

5.8 Kwoty ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości i przeterminowanych – przedstawione oddzielnie, w podziale na istotne obszary geograficzne, obejmujące w miarę możliwości kwoty korekt wartości i rezerw związane z każdym obszarem geograficznym

Działalność Grupy prowadzona jest wyłącznie na terenie Polski. W związku z tym zdecydowano o odstąpieniu od prezentacji struktury geograficznej ekspozycji.

5.9 Uzgodnienie zmian stanów korekt wartości i rezerw z tytułu ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości

Tabela 11. Odpisy na utratę wartości należności Grupy (w tys. PLN)

	Od Banków	Od Klientów	Razem
Stan na początek okresu sprawozdawczego wg stanu na 31.12.2007	0	1,045,743	1,045,743
Zwiększenie: odpisy na utratę wartości	0	325,825	325,825
Należności spisane w ciężar odpisów na utratę wartości	0	(168,934)	(168,934)
Aktualizacja z tytułu wyceny odpisów na utratę wartości należności w walutach obcych	0	7,218	7,218
Zwiększenia w wyniku nabycia udziałów w jednostkach zależnych	20	265 489	265 509
Inne	(20)	20	0
Stan na 31.12.2008	0	1,475,361	1,475,361

6. Informacje z zakresu ryzyka kredytowego kontrahenta.

6.1 Opis metodologii stosowanej do przypisania kapitału wewnętrznego i limitów kredytowych dla ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta

Kapitał wewnętrzny szacowany jest dla ekspozycji z portfela handlowego obciążonych ryzykiem kredytowym kontrahenta w oparciu o metodę opisaną w załączniku nr 11 Uchwały nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007r. Kalkulacja kapitału wewnętrznego oparta jest na algorytmie oraz wartościach parametrów określonych przez nadzór, co powoduje iż obrane podejście jest analogiczne co przy wyznaczaniu wymogów kapitałowych Filara 1 w zakresie ryzyka kredytowego.

Ryzyko kontrahenta ograniczane jest poprzez limity zaangażowania wobec kontrahentów na rynku międzybankowym odrębnie ustalone dla transakcji depozytowych, dokumentowych oraz dla instrumentów pochodnych dla poszczególnych banków – kontrahentów, przy czym ryzyko przedrozliczeniowe i rozliczenia obciążało limity poszczególnych typów transakcji z różną wagą.

Metodologia wyznaczania limitów dla poszczególnych kontrahentów w podziale na banki krajowe, zagraniczne i grupy kapitałowe oparta jest na:

- aktualnym ratingu zewnętrznym nadanym przez uznaną międzynarodową agencję ratingową;
- ocenie sytuacji finansowej banku – kontrahenta (rating wewnętrzny);
- jakościowej ocenie banku - kontrahenta pod względem struktury akcjonariatu, pozycji na rynku;
- możliwości wsparcia przez podmiot macierzysty i innych kryteriów;
- rodzaju podpisanej dokumentacji z danym kontrahentem (CSA czy jego brak);
- wielkości funduszy własnych.

6.2 Opis zasad polityki w zakresie zabezpieczeń kredytowych i tworzenia rezerw kredytowych oraz narażenia na ryzyko niekorzystnej zmiany wartości zabezpieczenia

6.2.1 Zasady dotyczące zabezpieczeń kredytowych.

Ustanowienie zabezpieczenia ma na celu ograniczenie potencjalnej straty związanej z brakiem spłaty kredytu w przypadku pogorszenia się sytuacji kredytobiorcy i wystąpienia zdarzenia default. Grupa przyjmuje zabezpieczenia materialne (rzeczy ruchome, nieruchomości) oraz niematerialne i stosuje wszelkie dopuszczalne formy prawne zabezpieczeń.

Zasady zabezpieczania transakcji pochodnych w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta są analogiczne do zasad obowiązujących w przypadku portfela kredytowego. W praktyce, z uwagi na specyfikę transakcji pochodnych najczęściej stosuje się:

- kaucję;
- inne zabezpieczenia rzeczowe (hipoteka, zastaw, przewłaszczenie);
- cesję wierzytelności.

Minimalne wymogi w zakresie zabezpieczeń określone są zarówno w standardach kredytowania (dot. zwłaszcza produktów dla klientów detalicznych) lub określone indywidualnie (w przypadku finansowania przedsiębiorców/ firm). Decydując o zabezpieczeniu konkretnej transakcji Grupa bierze pod uwagę poziom i profil ryzyka klienta oraz ryzyka związanego z tą transakcją (kwota, okres finansowania, struktura transakcji i relacji klienta z Bankiem). Ustanowione zabezpieczenia muszą być adekwatne do poziomu ponoszonego przez Grupę ryzyka.

6.2.2 Zasady tworzenia rezerw

Wycena niezapadłych transakcji pochodnych w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta przeprowadzana jest w podejściu analogicznym do wyceny portfela kredytowego. Wysokość „rezerwy” równa się różnicy pomiędzy kwotą należności wynikającej z wyceny danego instrumentu do wartości godziwej przed uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta a zdyskontowaną wartością oczekiwanych przepływów pieniężnych. Tak wyliczona „rezerwa” stanowi korektę wartości godziwej.

Oszacowania korekty wartości godziwej o ryzyko kredytowe kontrahenta dokonuje się w ujęciu indywidualnym: w przypadku klientów gdzie analiza indywidualna wskazała na podwyższone ryzyko kredytowe kontrahenta oraz w ujęciu portfelowym: w odniesieniu do transakcji z kontrahentami gdzie indywidualna ocena standingu kredytowego nie wykazała przesłanek podwyższonego ryzyka.

W przypadku transakcji ocenianych indywidualnie, korektę szacuje się przy zastosowaniu techniki zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych w podejściu wieloscenariuszowym z uwzględnieniem spłat z wszelkich możliwych źródeł, w tym również z tytułu realizacji zabezpieczeń. W każdym przypadku szacunek przepływów dokonywany jest w oparciu o indywidualną ocenę transakcji, z uwzględnieniem istotnych czynników wewnętrznych i zewnętrznych. Proces ustalania wartości odzysku powinien zapewnić, że wartość zabezpieczenia jest możliwa do uzyskania, w wysokości i czasie uwzględnianych w rachunku utraty wartości podczas ewentualnego postępowania egzekucyjnego lub w inny sposób, biorąc pod uwagę ograniczenia prawne, ekonomiczne i faktyczne mogące wpływać na rzeczywistą możliwość zaspokojenia się Banku z przedmiotu zabezpieczenia.

W zakresie wyceny portfelowej, w celu oszacowania korekty wyceny wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta wykorzystuje się podejście oparte na koncepcji strat poniesionych lecz niezareportowanych.

Całą wartość ekspozycji kredytowej traktuje się jako indywidualnie niezabezpieczoną, a do ustalenia wysokości korekty wartości godziwej stosuje się średnią stopę straty kredytowej, którą Bank spodziewa się stracić na ekspozycjach bez zabezpieczeń prawnych w wyniku zajścia zdarzenia default. Przy szacowaniu parametrów strat kredytowych uwzględnia się dane historyczne dotyczące odzysków.

6.2.3 Opis zasad polityki w zakresie narażenia na ryzyko niekorzystnej zmiany wartości zabezpieczenia

W celu wczesnej identyfikacji negatywnych zmian ustanowione zabezpieczenia podlegają monitorowaniu, zarówno z punktu widzenia ich wartości, jak i stanu prawnego. Wartość zabezpieczeń jest rejestrowana w systemach operacyjnych Banku i podlega weryfikacji oraz aktualizacji z częstotliwością uzależnioną od poziomu zmienności wartości, charakterystycznego dla danego zabezpieczenia. Zabezpieczenia, których ważność (np. polisy ubezpieczenia) lub wartość (np. cesja należności, zastaw rejestrowy/ przewłaszczenie zapasów, itp.) może podlegać częstym zmianom, są monitorowane na bieżąco, w okresach adekwatnych dla danego rodzaju zabezpieczenia, lecz nie rzadziej niż w okresach kwartalnych.

Przeгляд obejmuje weryfikację stanu prawnego i fizycznego zabezpieczenia (o ile zachodzi taka potrzeba), zmiany wartości zabezpieczenia w okresie od ostatniego przeglądu, weryfikację prawidłowości i kompletności dokumentów związanych z zabezpieczeniem oraz prawidłowości i ważności dokumentów ubezpieczeniowych (o ile dotyczy).

6.3 Dodatnia wartość godziwa brutto kontraktów, korzyści z saldowania, bieżącej ekspozycji kredytowej, ustanowionego zabezpieczenia oraz wartości netto ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych, przy czym wartość netto ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych stanowi ekspozycję z tytułu transakcji na instrumentach pochodnych po uwzględnieniu korzyści z prawnie obowiązujących umów saldowania jak i umów dotyczących zabezpieczenia kredytowego

Tabela 12. Stan na 31 grudnia 2008r. (w tys. PLN)

Kategoria	Wartość
Dodatnia wycena brutto	1,364,180
Korzyści z saldowania	1,210,528
Wartość depozytów zabezpieczających	201,163
Wartość netto ekspozycji kredytowej	967,224
Bieżąca ekspozycja kredytowa	1,364,180

Grupa stosuje uproszczoną metodę uznawania zabezpieczeń finansowych, nie ma zatem możliwości wykorzystania zabezpieczeń finansowych dla portfela handlowego.

6.4 Miary ustalania wartości ekspozycji zgodnie z przyjętą metodą, w zależności od dokonanego wyboru

Ekspozycja Grupy z tytułu zawieranych z kontrahentami transakcji skarbowych jest dwuskładnikowa: add on + wycena transakcji (MTM). Add on to część ekwiwalentu ryzyka kredytowego związana z potencjalną zmianą wartości transakcji w czasie (iloczyn nominału transakcji i wagi ryzyka). Do celów obliczenia ekwiwalentu bilansowego transakcji pozabilansowych stosowana jest metoda wyceny rynkowej zgodnie z Załącznikiem nr 16 do uchwały nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r.

6.5 Wartość referencyjna zabezpieczających kredytowych transakcji pochodnych i rozkład bieżącej ekspozycji kredytowej według typów

Grupa nie stosuje zabezpieczających kredytowych transakcji pochodnych.

6.6 Kredytowe transakcje pochodne (referencyjne) w podziale na transakcje zawarte w celach związanych z własnym portfelem kredytowym, w tym stanowiące nierezeczywistą ochronę kredytową oraz na transakcje zawarte na zlecenie klientów i transakcje spekulacyjne, z dalszym rozbiciem na zabezpieczenie zakupione i sprzedane w ramach każdej grupy produktów

Grupa nie stosuje zabezpieczających kredytowych transakcji pochodnych.

6.7 Oszacowanie współczynnika α , jeśli bank uzyskał zgodę od władz nadzorczych na szacowanie α

Grupa nie stosuje współczynnika α .

7. Informacje z zakresu stosowania metody standardowej do wyliczania kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem.

7.1 Nazwy zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych, z których ocen korzysta bank oraz przyczyny ewentualnych zmian w tym zakresie

Za uznane instytucje wiarygodności kredytowej Grupa uznaje agencje ratingowe Standard & Poor's, Moody's oraz Fitch, których to oceny wiarygodności kredytowej są przenoszone na poszczególne ekspozycje zgodnie z postanowieniami uchwał Komisji Nadzoru Bankowego nr 1/2007 z dnia 13 marca 2007 r. oraz 10/2007 z dnia 6 czerwca 2007 i 11/2007 z dnia 8 sierpnia 2007 r. Oceny wiarygodności kredytowej pozyskiwane są przez Grupę za pomocą platformy Reuters oraz bezpośrednio od ww. agencji ratingowych, a następnie za pomocą wewnętrznych systemów raportowania przenoszone na odpowiadające im ekspozycje Grupy.

7.2 Klasy ekspozycji, dla których stosowane są oceny wiarygodności kredytowej przyznawane przez każdą z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych

W ramach ustalania wag ryzyka dla ekspozycji wobec rządów i banków centralnych oraz instytucji Grupa wykorzystuje zewnętrzne oceny wiarygodności kredytowej.

7.3 Opis procesu stosowanego do przenoszenia oceny emitenta i emisji na pozycje spoza portfela handlowego

Przeniesienie zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej na stopnie jakości kredytowej określone w załączniku nr 4 do uchwały nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007r. następuje

zgodnie z postanowieniami załącznika nr 15 do tejże uchwały oraz postanowieniami wynikającymi z uchwały nr 10/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 6 czerwca 2007 (z późniejszymi zmianami):

- a) jeżeli dany instrument finansowy, do którego należy pozycja stanowiąca ekspozycję, posiada własną ocenę wiarygodności kredytowej, wówczas dla przypisania tej ekspozycji do danej klasy jakości kredytowej należy wykorzystać tą ocenę;
- b) w sytuacji, w której danej pozycji nadano wyłącznie jedną ocenę kredytową, należy wykorzystać tą ocenę do określenia wagi ryzyka dla tej pozycji;
- c) jeśli danej pozycji przypisano dwie lub więcej ocen wiarygodności kredytowej, wówczas należy uwzględnić dwie oceny implikujące najniższe wagi ryzyka, przy czym jeżeli te dwie najniższe wagi ryzyka różnią się od siebie (tj. należą do innej klasy jakości kredytowej) należy zastosować wyższą z tych dwóch;
- d) przypadku braku oceny wiarygodności kredytowej określonej bezpośrednio dla danej pozycji zastosować można ocenę innego instrumentu finansowego danego podmiotu lub też ogólną oceną jakości kredytowej tego podmiotu pod warunkiem, że:
  - wskazuje ona wyższą wagę niż ta, która odnosiłaby się do ekspozycji nie posiadającej oceny kredytowej lub;
  - wskazuje ona niższą wagę ryzyka, a rozpatrywana ekspozycja posiada rangę pod każdym względem równą lub wyższą niż dany program emisji lub instrument finansowy lub odpowiednio niezabezpieczone ekspozycje uprzywilejowane tego podmiotu.

7.4 Przyporządkowanie ocen wiarygodności kredytowej przyznanych przez każdą z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych do odpowiednich stopni wiarygodności kredytowej określonych w załączniku nr 4 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków, przy czym nie ma obowiązku ogłaszania tej informacji, jeśli bank stosuje standardowy system przyporządkowania ocen, wskazany w załączniku nr 4 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków oraz w uchwale Komisji Nadzoru Bankowego wydanej na podstawie art. 128 ust. 6 pkt 6 ustawy - Prawo bankowe

Grupa stosuje standardowy system przyporządkowania ocen, wskazany w załączniku nr 4 do uchwały nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. oraz uchwałach Komisji Nadzoru Bankowego nr 10/2007 z dnia 6 czerwca 2007 i nr 11/2007 z dnia 8 sierpnia 2007 r. wydanych na podstawie art. 128 ust. 6 pkt 6 ustawy - Prawo bankowe.

7.5 Wartość ekspozycji przed i po zastosowaniu technik ograniczania ryzyka kredytowego dla każdego stopnia wiarygodności kredytowej ustalonego dla metody standardowej oraz pozycji, które stanowią pomniejszenia funduszy własnych

Tabela 13. Wartość ekspozycji przed i po zastosowaniu technik ograniczania ryzyka kredytowego wg stanu na dzień 31 grudnia 2008r. (w tys. PLN)

Stopień jakości kredytowej	Wartość ekspozycji przed zastosowaniem technik ograniczenia ryzyka kredytowego oraz ryzyka kontrahenta	Wartość ekspozycji po zastosowaniu technik ograniczenia ryzyka kredytowego
Bez Ratingu	41,639,430	41,605,920
1	882,938	882,938
2	912,347	908,851
3	20,801	20,801
4	19,917	19,917
Razem	43,475,432	43,438,426

Tabela 14. Wartość pozycji pomniejszających fundusze podstawowe wg stanu na dzień 31 grudnia 2008r. (w tys. PLN)

Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe	Wartość
Wartości niematerialne	1,165,341
w tym: wartość firmy	915,609
Razem	1,165,341

8. Informacje z zakresu obliczania kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem metodą wewnętrznych ratingów.

Grupa nie stosuje metody wewnętrznych ratingów.

9. Informacje w zakresie stosowania w wyliczaniu wymogów kapitałowych metody wartości zagrożonej.

Grupa nie stosuje metody wartości zagrożonej w wyliczaniu wymogów kapitałowych.

10. Informacje w zakresie ryzyka operacyjnego.

10.1 Stosowane metody wyliczania wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka operacyjnego

Wymóg na ryzyko operacyjne jest wyliczany metodą standardową określoną w załączniku nr 14 do uchwały nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007r. Grupa wylicza wymóg kapitałowy na to ryzyko poprzez rozdzielenie wyniku finansowego Grupy na poszczególne linie biznesowe. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego jest równy średniej iloczynów części wyniku finansowego poszczególnych linii oraz odpowiadających im współczynników przeliczeniowych w ciągu ostatnich trzech lat. Na dzień 31 grudnia 2008r. wielkość tego wymogu wynosiła 290 865.56 tys. zł.

10.2 W przypadku stosowania metod zaawansowanego pomiaru zgodnie z § 34-67 załącznika nr 14 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków – opis metodologii, włącznie z omówieniem odpowiednich wewnętrznych i zewnętrznych czynników uwzględnionych przy stosowanej metodzie. W przypadku częściowego zastosowania metody - omówienie i zakres stosowanych metod

Grupa nie stosuje metod zaawansowanego pomiaru.

11. Informacje w zakresie ekspozycji kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym.

11.1 Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia (zyski kapitałowe, przyczyny strategiczne) oraz opis stosowanych zasad rachunkowości i metod wyceny, w tym podstawowe założenia i praktyki mające wpływ na wycenę oraz opis wszelkich istotnych zmian tych praktyk

Ekspozycje kapitałowe Grupy posiadane na dzień 31 grudnia 2008r. to akcje/udziały zakupione ze względów strategicznych lub których posiadanie wynika ze współpracy biznesowej z zagranicznymi instytucjami finansowymi.

Tabela 15. Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym wg stanu na dzień 31 grudnia 2008r. (w PLN)

Akcje i udziały w spółkach prawa handlowego	Wartość w cenach nabycia	Wartość bilansowa
Ogółem udziały mniejszościowe	1,628,642.08	1,651,913.61

Szczegółowe informacje na temat zasad rachunkowości i metod wyceny ekspozycji kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym przedstawione są w nocie "Znaczące zasady rachunkowości" do Roczego Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy GE Money Bank S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2008r.

11.2 Wartość bilansowa, wartość godziwa i dla papierów wartościowych notowanych na giełdzie porównanie ceny rynkowej z wartością godziwą, jeśli te wielkości różnią się istotnie

Tabela 16. Ekspozycje kapitałowe notowane na giełdzie nieuwzględnione w portfelu handlowym wg stanu na dzień 31 grudnia 2008r. (w PLN)

Akcje i udziały w spółkach prawa handlowego	Wartość w cenach nabycia	Wartość bilansowa	Wartość rynkowa
Visa Inc.*	1,611,819.36	1,635,090.89	2,515,524.42

*) Posiadane akcje kategorii C są analogiczne do akcji kategorii A notowanych na giełdzie NYSE w USA lecz posiadają ograniczenie zbywania do 2011 r. Stąd wycena odbywa się na podstawie ceny akcji VISA Inc. na giełdzie NYSE w USA z zastosowaniem dyskonta. Zaangażowanie infrastrukturalne.

11.3 Rodzaje, charakter i kwoty ekspozycji w kapitałowych papierach wartościowych w podziale na: papiery notowane na giełdzie, odpowiednio zdywersyfikowane portfele papierów wartościowych niedopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym kapitałowych papierów wartościowych oraz inne ekspozycje

Tabela 17. Ekspozycje w kapitałowych papierach wartościowych w podziale na: papiery notowane na giełdzie, odpowiednio zdywersyfikowane portfele papierów wartościowych niedopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym kapitałowych papierów wartościowych oraz inne ekspozycje wg stanu na dzień 31 grudnia 2008r. (w PLN)

Rodzaj ekspozycji	Wartość w cenach nabycia	Wartość bilansowa
Papiery notowane na giełdzie		
Visa Inc.*	1,611,819.36	1,635,090.89
Odpowiednio zdywersyfikowane portfele papierów wartościowych niedopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym kapitałowych papierów wartościowych		
	0,00	0,00
Inne ekspozycje		
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Pomorska"	1,621.00	1,621.00
Nowosolska Spółdzielnia Mieszkaniowa w Nowej Soli	400.00	400.00

Konstancińska Spółdzielnia Mieszkaniowa "ELSAM" Konstancin- Jeziorna	200.00	200.00
Kołobrzeska Spółdzielnia Mieszkaniowa w Kołobrzegu	5,000.00	5,000.00
Spółdzielnia Budownictwa Mieszkaniowego "Ursynów" w Warszawie	1,000.00	1,000.00
Spółdzielnia Mieszkaniowo-Budowlana "Klub Dwustu" w Warszawie	4,000.00	4,000.00
Spółdzielnia Mieszkaniowa "WARSZEWO" w Szczecinie	4,560.00	4,560.00
Visa Europe Limited**	41.72	41.72
MasterCard Incorporated***	-	-
Ekspozycje ogółem	1,628,642.08	1,651,913.61

*) Posiadane akcje kategorii C są analogiczne do akcji kategorii A notowanych na giełdzie NYSE w USA lecz posiadają ograniczenie zbywania do 2011 r. Stąd wycena odbywa się na podstawie ceny akcji VISA Inc. na giełdzie NYSE w USA z zastosowaniem dyskonta. Zaangażowanie infrastrukturalne.

***) 1 akcja VISA Europe Ltd. Zaangażowanie infrastrukturalne.

****) 1 akcja zwykła kategorii M spółki MasterCard Incorporated o wartości nominalnej akcji wynoszącej 0,0001 USD (mniej niż 1/100 PLN). Brak nakładów kapitałowych Grupy, gdyż akcja została wydana bezpłatnie z tytułu członkostwa Grupy w MasterCard. Zaangażowanie infrastrukturalne.

11.4 Zrealizowane zyski lub straty ze sprzedaży i likwidacji w ujęciu skumulowanym w danym okresie

W 2008 roku Grupa nie dokonywała sprzedaży ani likwidacji akcji i udziałów.

11.5 Kwota ogółem niezrealizowanych zysków i strat, łączne niezrealizowane zyski i straty z przeszacowania oraz inne pozycje o podobnym charakterze zaliczone do funduszy podstawowych lub uzupełniających

Pozycje zaliczane do funduszy podstawowych i uzupełniających zgodnie z art. 127 ustawy Prawo bankowe i uchwały w sprawie funduszy własnych banków przedstawiono szczegółowo wraz z opisem składników funduszy własnych.

12. Informacje w zakresie narażenia na ryzyko stopy procentowej pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego.

12.1 Charakter ryzyka stopy procentowej, podstawowe założenia (w tym założenia dotyczące przyszłych wcześniejszych spłat kredytów oraz zachowania depozytów o niustalonym terminie wymagalności) oraz częstotliwość pomiaru ryzyka stopy procentowej

12.1.1 GE Money Bank S.A.

Ryzyko stopy procentowej jest definiowane przez Bank jako ryzyko wynikające z negatywnego wpływu, jaki zmiany rynkowych stóp procentowych mogą mieć na marżę odsetkową Banku, jego rentowność i wartość rynkową. W ramach tego ryzyka w Banku wyróżnia się:

- ryzyko przeszacowania – które dotyczy niedopasowania w danym czasie terminów przeszacowania aktywów i pasywów oraz pozycji pozabilansowych;
- ryzyko krzywej dochodowości – które wynika ze zmian kształtu krzywej dochodowości;
- ryzyko bazowe – wynikające z nieidealnej korelacji pomiędzy stopami oprocentowania aktywów i finansujących je pasywów Banku;
- opcjonalność – jest to ryzyko opcji klienta, które wynika z przyznanych klientom w zawartych przez Bank umowach pewnych opcji np. prawo do wcześniejszej spłaty kredytu, a które mogą zostać zrealizowane w wyniku zmian stóp procentowych.

Polityką Banku jest minimalizacja ekspozycji z tytułu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej. W celu realizacji tej polityki Bank stosuje zasadę dopasowania źródeł finansowania, zgodnie z którą aktywa o stałym/zmiennym oprocentowaniu finansowane są pasywami o stałym/zmiennym oprocentowaniu, a ponadto występuje pomiędzy nimi zgodność co do waluty, kwoty, terminów zapadalności czy też indeksów, z którymi są powiązane i częstotliwości zmiany ich oprocentowania.

Zgodnie ze strategią Banku, nie prowadzi on działalności handlowej w zakresie instrumentów finansowych opartych o stopę procentową, które Bank nabywa wyłącznie dla celów ostrożnościowych w zakresie ryzyka płynności i utrzymuje je do terminu zapadalności. Ekspozycja Banku na ryzyko stopy procentowej podlega comiesięcznej kontroli, a informacja o jej wielkości przedstawiana jest Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej odbywa się w Banku zgodnie z polityką i procedurą zarządzania ryzykiem stopy procentowej Banku zatwierdzoną odpowiednio przez Komitet Zarządzania Ryzykiem i Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami. Dokumenty te określają w szczególności zasady monitorowania ryzyka stopy procentowej, obowiązki sprawozdawcze, kompetencje, jak również system limitów przyjętych w celu ograniczania tego ryzyka w ramach prowadzonej przez Bank działalności. Komitet Zarządzania Ryzykiem regularnie weryfikuje adekwatność ustalonych limitów w stosunku do poziomu ich wykorzystania, jak również bieżącej sytuacji rynkowej oraz pozycji Banku. Za okresową kontrolę zarządzania ryzykiem stóp procentowych w Banku odpowiada Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, który na comiesięcznych posiedzeniach dokonuje oceny poziomu tego ryzyka, a w razie zaistnienia takiej konieczności zobowiązuje odpowiednie jednostki Banku do podjęcia kroków służących jej ograniczeniu.

12.1.2 Bank BPH S.A.

Ryzyko stopy procentowej definiuje się jako wrażliwość zarówno dochodu odsetkowego netto, jak i ekonomicznej wartości kapitału Banku na zmiany poziomu stóp procentowych. Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest identyfikacja obszarów ryzyka stopy procentowej oraz kształtowanie, w ramach akceptowanego przez Radę Nadzorczą i Zarząd Banku poziomu ryzyka stopy procentowej, struktury bilansu i zobowiązań pozabilansowych w sposób optymalizujący wynik finansowy oraz zapewniający płynność Banku.

Bank identyfikuje następujące źródła ryzyka stóp procentowych:

- ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania – wynikające z niedopasowania przeszacowywanych w danym okresie wielkości aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych;
- ryzyko krzywej stóp procentowych - wynikające ze zmiany nachylenia i kształtu krzywej dochodowości;
- ryzyko bazowe - wynikające z niejednakowych zmian cen wynikających z różnych stóp referencyjnych lub indeksów dla aktywów i pasywów (brak pełnej korelacji);
- ryzyko opcji – związane z występowaniem opcji przyznawanych klientom w ramach produktów i usług oferowanych przez Bank; w szczególności dotyczy to wcześniejszej spłaty kredytów, wcześniejszych wypłat depozytów oraz stosowania innych niż ujęte w harmonogramie spłaty rat kredytów oraz wynikające z występowania instrumentów pochodnych wbudowanych w oferowane usługi i produkty.

Bank wyznacza miary ryzyka dla całego portfela - portfela bankowego i handlowego Dla celów pomiaru ryzyka stopy procentowej portfela bankowego przyjęto założenie, iż wcześniejsze spłaty kredytów zostaną zastąpione poprzez nowo udzielane kredyty. W celu zarządzania ekspozycjami bez określonej daty zapadalności Bank stosuje koncepcję portfeli modelowych.

W celu pomiaru ryzyka stopy procentowej portfela bankowego wykorzystywana jest metoda symulacji historycznej wartości zagrożonej (VaR) oraz wartości punktu bazowego (Basis-point-Value – „BpV”). Metodyka VaR pozwala, w oparciu o terminowe niedopasowanie przepływów pieniężnych, a także o zmienności i współzależności stóp procentowych obserwowane na rynku, oszacować (z przyjętym prawdopodobieństwem) maksymalny poziom potencjalnej straty Banku wynikający z ryzyka stóp procentowych. Metodyka BpV pozwala natomiast na oszacowanie wrażliwości wyceny pozycji na zmiany stóp procentowych w poszczególnych przedziałach czasowych o 1 pb (0,01%).

Ryzyko stopy procentowej portfela bankowego jest agregowane z wykorzystaniem systemu stawek funduszy transferowych i podlega zcentralizowanemu zarządzaniu przez wyspecjalizowane jednostki w Pionie Rynków Międzynarodowych.

Pomiar i raportowanie ryzyka stopy procentowej portfela bankowego jest dokonywany przez Departament Ryzyka Rynkowego i Operacyjnego znajdujący się w Pionie Zarządzania Ryzykiem, który jest jednostką niezależną od jednostek dokonujących transakcji handlowych i bankowych.

Raporty ryzyka stopy procentowej portfela bankowego są sporządzane na bazie dziennej w celach operacyjnych oraz okresowo (miesięczne, kwartalne) w celach zarządczych. Odbiorcami raportów okresowych są przede wszystkim Rada Nadzorcza, Zarząd Banku oraz komitet ALCO.

12.2 Zmiana wyniku finansowego, zdyskontowanej wartości ekonomicznej lub innych miar stosowanych do oceny skutków szokowych spadków lub wzrostów stóp procentowych obliczonych zgodnie z metodą pomiaru ryzyka stopy procentowej stosowaną przez bank, w podziale na poszczególne waluty

12.2.1 GE Money Bank S.A.

Ekspozycja GE Money Banku S.A. na ryzyko zmian stóp procentowych, przedstawiona w postaci wrażliwości wyniku Banku na skutek równoległego przesunięcia się krzywych dochodowości o 200 punktów bazowych w górę, przedstawiają poniższe tabele:

Przedział czasowy/ Waluta	-1M	1M-3M	3M-6M	6M-12M	1Y-3Y	>3Y
USD	0	34	0	0	0	0
EUR	0	37	0	0	0	0
CHF	0	(200)	0	0	0	0
PLN	(11 475)	38 260	1 005	(158)	189	196

Aktywa oparte o stałą stopę procentową są alokowane do przedziału odpowiadającego ich kontraktowemu momentowi spłaty. Aktywa oparte o stopę zmienną oraz stopę administrowaną przez Bank są alokowane do przedziału odpowiadającemu oczekiwanemu momentowi przeszacowania stopy procentowej z nimi powiązanej w reakcji na zadaną zmianę stóp procentowych, chyba że ich moment spłaty przypada przed momentem przeszacowania. Wówczas aktywa te są alokowane do przedziału odpowiadającego ich momentowi spłaty. Założenia w zakresie przyszłych wcześniejszych spłat oraz zachowania depozytów o nieustalonym terminie zapadalności są ustalane w przypadku analizy luki stopy procentowej w oparciu o ich historyczny rozkład.

Ponadto, w celu pomiaru ekspozycji Banku z tytułu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej, Bank wykorzystuje model wartości ekonomicznej, który w oparciu o symulację Monte Carlo bada zmiany zdyskontowanej wartości przepływów środków pieniężnych wynikającej z obecnego portfela Banku w efekcie natychmiastowej i nieoczekiwanej zmiany stóp procentowych z zadanym przedziałem ufności. Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 ekspozycja Banku przy wykorzystaniu metody wartości ekonomicznej dla PLN wynosiła 23 700 tys. zł.

W modelu wartości ekonomicznej wszystkie aktywa są alokowane do przedziału odpowiadającego ich kontraktowemu momentowi spłaty. W zakresie przyszłych wcześniejszych spłat Bank traktuje ich poziom jako dodatkowe zmienne losowe pochodzące z rozkładu normalnego wyznaczone na podstawie historycznej zmienności oraz dodatkowo skorelowane z krzywą dochodowości. Natomiast w zakresie zachowania depozytów o nieustalonym terminie zapadalności Bank ocenia wielkość osadu przy zastosowaniu odpowiedniego log-normalnego procesu dyfuzji.

12.2.2 Bank BPH S.A.

Ekspozycja księgi bankowej Banku BPH S.A. na ryzyko zmian stóp procentowych, przedstawiona w postaci wrażliwości BpV według stanu na 31 grudnia 2008 r. została zaprezentowana poniżej (w tys. zł):

Waluta	0-1Y	1Y-3Y	3-10Y	>10Y	Razem
EUR	-1,4	-4,4	-5,7	-0,9	-12,4
PLN	98,3	-21,6	12,1	-15,1	73,6
USD	9,7	3,6	-2,7	0,0	10,6
CHF	-2,1	0,1	-1,0	-2,4	-5,4

Ekspozycja BpV ryzyka stopy procentowej przedstawia różnicę zmiany wartości bieżącej aktywów i pasywów, których daty przepływu środków pieniężnych lub daty przeszacowania stopy procentowej przypadają na poszczególne przedziały czasowe, spowodowaną wzrostem poszczególnych krzywych stóp procentowych o 1 punkt bazowy. Statystyka miary wartości zagrożonej (VaR), obrazującej poziom nieoczekiwanej straty zakładając 99% poziom dla pozycji ryzyka stopy procentowej księgi bankowej w Banku BPH S.A. wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 wynosiła 2 604 tys. PLN.

Istotnym dopełnieniem metody wartości zagrożonej jest przeprowadzana okresowo analiza scenariuszy warunków kryzysowych. Dla ryzyka stopy procentowej Bank stosuje następujące scenariusze kryzysowe:

- równoległe przesunięcie krzywych dochodowości w górę i w dół o 200 pb;
- scenariusze historyczne definiowane na podstawie historycznie zaobserwowanych zmian stóp procentowych.

13. Informacje w zakresie obliczania wymogów kapitałowych na kwoty ekspozycji sekurytyzacyjnych ważone ryzykiem.

Grupa nie posiada ekspozycji sekurytyzacyjnych.

14. Informacje dotyczące ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów.

Grupa nie stosuje metody wewnętrznych ratingów.

15. Informacje dotyczące stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego.

15.1 Politykę i procedury dotyczące saldowania ekspozycji bilansowych i pozabilansowych, wraz ze wskazaniem, w jakim stopniu bank je stosuje

Grupa nie stosuje saldowania ekspozycji bilansowych. Grupa stosuje umowy ramowe o kompensowaniu transakcji pozabilansowych na potrzeby wyliczenia ekwiwalentu bilansowego stanowiącego podstawę kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta. Kompensowanie umowne jest elementem ograniczającym ryzyko.

15.2 Politykę i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń kredytowych i zarządzania zabezpieczeniami oraz głównych rodzajów zabezpieczeń kredytowych przyjmowanych przez bank

Grupa stworzyła i rozwija spójny system zarządzania zabezpieczeniami kredytów, obejmujący procedury ustanawiania zabezpieczeń, standardowe wzory dokumentacji prawnej, wewnętrzne zasady wyceny zabezpieczeń, zasady rejestracji w dedykowanym module systemu operacyjnego Grupy, a także monitoring ich wartości i pewności prawnej oraz kryteria uznawania zabezpieczeń w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe.

Katalog zabezpieczeń akceptowanych przez Grupę obejmuje:

- a) zabezpieczenia osobiste: ubezpieczenie kredytu, gwarancje, poręczenia, awale udzielone przez podmioty o dobrej sytuacji ekonomiczno-finansowej, weksel własny kredytobiorcy, zlecenie udzielenia kredytu, oświadczenie patronackie, przystąpienie do długu;
- b) zabezpieczenia rzeczowe:
  - zabezpieczenia finansowe - ustanawiane na środkach pieniężnych lub papierach wartościowych (obligacje, bony skarbowe, bony komercyjne, jednostki uczestnictwa, certyfikaty inwestycyjne, certyfikaty depozytowe, akcje) w formie kaucji, blokady rachunku bankowego bądź rachunku papierów wartościowych, zastawu rejestrowego/ kodeksowego/ finansowego, przewłaszczenia;
  - na nieruchomości - hipoteka;
  - na aktywach rzeczowych - ustanawiane w formie zastawu rejestrowego/ przewłaszczenia;
  - na wierzytelnościach - ustanawiane w formie cesji.

Grupa - w celu ograniczenia specyficznych ryzyk transakcji bądź ryzyk mogących wyniknąć ze zmiany sytuacji kredytobiorcy - stosuje również w zawieranych umowach szereg klauzul specjalnych o charakterze ochronnym lub/ i finansowym zgodnie z obowiązującym w Grupie standardem opracowanym przez Departament Prawny i Compliance i Pion Zarządzania Ryzykiem, podlegającym bieżącej weryfikacji i optymalizacji.

15.3 Główne rodzaje gwarantów i kontrahentów kredytowych instrumentów pochodnych oraz ich wiarygodność kredytowa

Nie dotyczy, ponieważ Grupa nie wykorzystuje technik ograniczania ryzyka w formie gwarancji ani kredytowych instrumentów pochodnych.

15.4 Informację o koncentracji ryzyka rynkowego lub kredytowego w zakresie zastosowanych instrumentów ograniczania ryzyka

W celu ograniczenia ryzyka Grupa wykorzystuje wyłącznie kaucje gotówkowe, które ze względu na swój charakter nie generują ryzyka rynkowego ani ryzyka kredytowego.

15.5 W przypadku banku wyliczającego kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem przy zastosowaniu metody standardowej zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków lub metody wewnętrznych ratingów zgodnie z załącznikiem nr 5 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków, ale nie stosującego własnych szacunków straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) oraz współczynników konwersji do poszczególnych klas ekspozycji - oddzielnie dla każdej klasy ekspozycji - całkowitą wartość ekspozycji (po zastosowaniu, w miarę stosowności, saldowania ekspozycji bilansowych lub pozabilansowych) zabezpieczoną przez uznane zabezpieczenia finansowe lub inne uznane zabezpieczenia, po uwzględnieniu korekt z tytułu zmienności

Nie dotyczy, ponieważ Grupa nie wykorzystuje technik CRM w formie gwarancji ani kredytowych instrumentów pochodnych.

15.6 W przypadku banku wyliczającego kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem przy zastosowaniu metody standardowej lub metody IRB - oddzielnie dla każdej klasy ekspozycji - całkowitą wartość ekspozycji (po zastosowaniu saldowania, jeżeli występuje - ekspozycji bilansowych i pozabilansowych) zabezpieczoną gwarancją lub kredytowymi instrumentami pochodnymi; dla ekspozycji kapitałowych wymóg ten stosuje się do każdej z metod określonych w § 45-59 załącznika nr 5 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków

Nie dotyczy, ponieważ Grupa nie wykorzystuje technik CRM w formie gwarancji ani kredytowych instrumentów pochodnych.

16. Informacje dotyczące metody zaawansowanego pomiaru ryzyka operacyjnego.

Grupa nie stosuje metody zaawansowanego pomiaru do wyliczenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego.